

STATSRÅDETS FÖRORDNING OM KVARKENS NATURSKYDDSSOMRÅDE

1. Bakgrund och beredning

Ärendet gäller inrättande av sådana i Kvarkenområdet belägna områden som hör till de riksomfattande skyddsprogrammen eller nätverket Natura 2000 och som är i statens besittning samt av vissa andra områden som förvärvats till staten för naturskyddsändamål som ett sådant annat statligt naturskyddsområde som avses i 46 § i naturvårdslagen (9/2023), dvs. Kvarkenområdets naturskyddsområde.

Lagberedningsprojektet för inrättande av Kvarkens skyddsområde inleddes i april 2020. Miljöministeriet förde den 20 april 2020 diskussioner med kommundirektörerna i Korsnäs, Malax, Korsholm och Vörå samt Nykarleby och Vasa stadsdirektörer innan lagberedningen inleddes.

Miljöministeriet och Forststyrelsens naturtjänster hörde olika intressegrupper, landskapsförbund och kommuner och stad i april-juni 2021 samt ordnade offentliga tillställningar om beredningen av Kvarkens naturskyddsområde i juni 2022.

I anslutning till inrättandet av Kvarkens skyddsområde genomförde miljöministeriet ett projekt för konfliktlösning hösten 2023 och vintern 2024. I projektet, som genomfördes av en utomstående aktör, intervjuades 40 aktörer i regionen och företrädare för miljöförvaltningen och utarbetades ett utkast till rapport som behandlades i en workshop som ordnades för intervjuerna i november 2023. Rapporten publicerades i december 2023. Våren 2024 utarbetade projektet utifrån smågruppsarbetet ett förslag till färdplan för hur man kan gå vidare med problemlösning och byggande av samarbete. De viktigaste elementen i förslaget är att skapa en modell för gemensam förvaltning av Kvarkens naturskydd, fortsätta beredningen av Kvarkens naturskyddsområde och öka det gemensamt delade kunskapsunderlaget och samarbetskapaciteten.

Miljöministeriet tillsatte den 25 juni 2024 för lagberedningen av inrättandet av Kvarkens skyddsområde en arbetsgrupp bestående av företrädare för kommunerna för tiden den 1 juli 2024–28 februari 2025. Ordförande för arbetsgruppen var Jan Finne, kommundirektör i Vörå och som medlemmarna representerar för alla kommuner och städer där skyddsområdet är beläget: Christina Båssar med Jan-Erik Ravals som suppleant (Korsnäs), Markus Norrback med Jenny Malmsten som suppleant (Malax), Rurik Ahlberg med Catarina Simons som suppleant (Korsholm), Thomas Björk med Anna Käcko-Englund som suppleant (Nykarleby), Laura Lahti med Jonas Hjort som suppleant (Vasa) och Anna Bertills med Kjell Heir som suppleant (Vörå). Arbetsgruppen organiserade sig den 14 augusti 2024 och sammanträdde sammanlagt 17 gånger (23 augusti 2024, den 18 september 2024, den 29 oktober 2024, den 15 november 2024, den 28 november 2024, den 16 december 2024, 8–9 januari 2025, den 22 januari 2025, den 5 februari 2025, den 10 februari 2025, den 14 februari 2025, den 18 februari 2025, den 10 mars 2025, den 13 mars 2025, den 18 mars 2025, den 21 mars 2025 och den 25 mars 2025). Under arbetets gång hörde arbetsgruppen som sakkunniga Jonas Aspholm (planläggningschef, Korsholm), Ralf Wistbacka (Ostrobotnia Australis), Hilja Palviainen (toteutusvastaava, Forststyrelsen), Annika Harjula-Eriksson (byggnadsinspektör, Österbottens museum), Antti Below (naturvårdsbiolog, Forststyrelsen), Marina Nyqvist (Österbottens Fiskarförbund) och Stefan Pellas (jaktchef, Finlands Viltcentral). Ordföranden och sakkunnigsekreterarna träffade försvarsministeriets Sami Heikkilä och företrädare för försvarsmakten Juhani Lantto och Terhi Svanström den 2 december 2024. Arbetsgruppen utarbetade ett förslag till statsrådets förordning och promemoria om förordningen.

Parallellt med den arbetsgrupp som beredde förordningen arbetade en arbetsgrupp som i synnerhet dryftade genomförandet och organiseringen av den gemensamma förvaltningen och samarbetet i regionen. Arbetsgruppen leddes av gruppchefen Vincent Westberg vid Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten. Medlemmarna bestod av företrädare för följande instanser: Björköby delägarlag, Maxmo skärgårds samfällighet, Söderuddens fiskarg, Sundom delägarlag, Molpe bys samfälligheter, Bergö skifteslag, Korsnäs bys samfällighet, Gerby skifteslag, Norra och Södra Vallgrunds delägarlag, Intresseföreningen för en levande skärgård, Ostrobothnia australis rf, Merenkurkun lintutieteellinen yhdistys rf, Vasa miljöförening rf, Österbottens Fiskarförbund och Österbottens förbund. Arbetsgruppen har biträttats av konsultbyrån Akordi. Under arbetets gång hörde arbetsgruppen experter från Finlands viltcentral, Österbottens museum, Finlands miljöcentral, Forststyrelsen och Korsholms kommun. Arbetsgruppen sammanträdde sammanlagt 14 gånger (22 augusti 2024, den 23 augusti 2024, den 4 september 2024, den 18 september 2024, den 16 oktober 2024, den 23 oktober 2024, den 8 november 2024, den 9 december 2024, den 15 januari 2025, den 5 februari 2025, den 10 februari 2025, den 7 mars 2025, den 13 mars 2025 och den 20 mars 2025).

2. Naturskyddsområde och dess syfte

2.1. Allmänt

Syftet med inrättandet av Kvarkens skyddsområde är att skydda den skärgårdshelhet som utgörs av Kvarkens unika snabba landgång, områdets undervattensarter och landskapstyper samt arter, i synnerhet fågelarter och deras livsmiljöer, samt att skydda det kulturlandskap som skärgårdskulturen bildar och trygga de traditionella naturanvändningssätten i anslutning till det.

Kvarkens skärgårds geomorfologiska särdrag är de Geer-morönerna, som bildar omfattande åsfält. Markhöjningen är snabb, cirka 9 mm per år, och skärgårdens markområde växer årligen med cirka 100 hektar. Den geomorfologiska småskaligheten och den snabba jordhöjningen skapar tillsammans en ram för unika biologiska och ekologiska processer. Till skärgårdsfaunan hör häckande och rastande skärgårdsfåglar, såsom hotad schilling och bergand, samt däggdjur såsom utter och gråsäl. Fiskbeståndet är rikligt och det finns viktiga lekområden i området. Av naturtyperna är bland annat de naturliga skogarna i primärsockelfaserna, flada- och glockedjorna och skyddade näbbskäggbottnar väl representerade. Betesgång och fiske har format skärgårdens natur. Det naturskyddsområde som inrättas består av många delområden som kompletterar varandra på ett mosaikliknande sätt.

Området betjänar också undervisningsändamål samt friluftsliv på eget initiativ, hobbyverksamhet i naturen och forskning. Inrättandet av området stöder också ett hållbart utnyttjande av naturresurserna, såsom naturturism, bärplockning och svamplockning med vars och ens rättigheter, fiske enligt lagstiftningen om fiske samt även lokal jakt.

Områdets särdrag är den föränderliga naturmiljö där människor lever och får sin utkomst. Den ständigt förändrade miljön påverkar idkandet av näringar och rätten att röra sig på området samt naturtyperna och livsmiljöerna. På fastlandet finns för närvarande odlingsområden och samhällsstrukturer i områden som för 100–200 år sedan var helt nedsänkta.

Ett annat särdrag i området är att många delägarlag äger vattenområden nära den marina kusten. Delägarlagen är av olika storlek. Fastighetsgränserna för områdets vatten- och markområden varierar mellan skärgårdsbyarna i området och en del av delägarlagen har en mindre andel av områdets vattenområden.

Gemensamt är dock att skärgårdsborna trots ägarförhållandena upplever en stark rätt att använda och sköta området. När det gäller privatägda områden har naturskyddsprogrammen och nätverket Natura 2000 i huvudsak redan skyddats genom inrättandet av privata naturskyddsområden (tabell 1).

Området har en speciell fastighetsstruktur, eftersom fastigheterna är smala och långa i förhållande till havet. Fastighetsinnehavet är också mycket splittrat. När en del av fastigheterna på markområdet redan har inrättats som privata naturskyddsområden bildar de statsägda fastigheter som nu inrättas en turvis, nästan mosaikliknande struktur tillsammans med dem. På grund av denna fastighetsstruktur finns det på markområdena också privata, inte skyddade områden vars användningsbehov behöver samordnas med fridlysningsbestämmelserna för det skyddsområde som ska inrättas. Genom denna förordning begränsas inte markanvändning, jakt eller byggande utanför naturskyddsområdet, där det även i framtiden är möjligt att använda och utveckla fastigheter oberoende av fridlysningsbestämmelserna för naturskyddsområdet.

Natura 2000-område	Areal i privata naturskyddsområden (ha)		Skyddsområde	Areal i privata naturskyddsområden (ha)	
	Markområde (ha)	Vattenområde (ha)		Markområde (ha)	Vattenområde (ha)
Kvarkens skärgård FI0800130 (SPA och SAC)	8157	71205	LVO100212 Halsö vikarna	161	312
			LVO100220 Finnvekan-Rudskärsfjärden	156	196
			RSO100060 Michelöarnas skärgård	237	1989
			RSO100059 Kvarkens skärgård	2342	9389
			RSO100058 Halsön-Rönnskären-Norrskär	1701	23702
			RSO100057 Torgrundskärgården	603	6888

Tabell 1. Genomförandet av skyddet av nätverket Natura 2000 och statens naturskyddsprogram genom privata naturskyddsområden i Kvarken.

Genom denna förordning inrättas Kvarkens naturskyddsområde som omfattar ett område på cirka 64589 hektar, varav 2863 hektar är markområden och 61726 hektar vattenområden och av den inlandssjöområde 35 hektar.

2.2. Naturvärdena i Kvarken

I Kvarkens naturskyddsområde, som inrättas på Korsholm, Vasa, Malax, Vörå, Korsnäs och Nykarleby, ingår cirka 2863 hektar mark och 61726 hektar vatten. Områdena ägs i sin helhet av staten. Ritgrunds fyrholm, som ligger inom Korsholms kommuns område, ingår inte i skyddsområdet, eftersom det pågår en utredning om dess ägande vid Lantmäteriverket. Om ön ägs av staten, ansluts den till det naturskyddsområde som inrättas i ett senare skede genom en fastighetsförrättning.

Beslut om att reservera områden för naturvård har fattats som en del av de nationella skyddsprogram och nätverket Natura 2000 som statsrådet godkänt. De områden som ingår i naturskyddsområdet hör till Natura 2000-områdena Kvarkens skärgård (FI0800130, SAC/SPA) och Ångesholmen (FI0800160, SAC) samt till det skyddsbeslut för Mickelsörarna som godkändes den 24 augusti 1989 och det strandskyddsprogram som godkändes den 20 december 1990.

Syftet med strandskyddsprogrammet och det beslut om skydd av Michelsöarna som föregick det är att bevara områdena ”i enlighet med naturen och obebbyggda genom att inrätta naturskyddsområden för dem” och på så

sätt stoppa den försämring av kustlivsmiljöerna som orsakas av byggnadstrycket på Finlands internationellt unika havs- och insjötjänster. Bakgrunden till detta var ett uttalande från Europarådets miljöministrar 1984, där man uppmanade Europarådets medlemsländer att inventera sina viktiga kustområden och sträva efter att ordna skyddet av dem bland annat genom att utveckla lagstiftningen (4 th European Ministerial Conference on the Environment, resolution No. 1) samt förslagen i rapporten från Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), som utrett Finlands miljöpolitik (Environmental Policies in Finland, OECD 1988) om åtgärder för att skydda Finlands strandområden från byggande. Syftet med programmet för skydd av fågelvattnen är också att "bevara områdena så vilda som möjligt" och i synnerhet att vid behov förhindra "åtgärder som avsevärt försämrar områdenas naturtillstånd och skyddsmål, såsom dränering, reglering och andra vattenbyggnadsprojekt" samt att från varje område bilda ett "skyddsområde enligt naturvårdslagen".

Nedan konstateras för varje delområde de naturvärden som är skyddsmål för ett Natura 2000-område och som kompletterar de mål som hänför sig till statsrådets naturvårdsbeslut och naturskyddsprogram. Genomförande av skyddet av Kvarkens skärgårds Natura område enligt Natura 2000 dataformen är genom naturvårdslag, bygglag (nyförtiden lag om områdesanvändning och bygglag) och vattenlag som följer: För att trygga områdets internationellt betydande skyddsvärden planerar man att göra största delen av området till ett naturskyddsområde enligt naturvårdslagen. Målet är att så långt det är möjligt bevara dessa områden som naturligt utvecklade exempel på skärgårdens naturtyper. I vissa avgränsade områden kan man även tillämpa bestämmelser i naturvårdslagen som gäller skydd av platser där vissa naturtyper och arter som är föremål för särskilt skydd förekommer. Uppfyllandet av skyddsmålen kan även stödjas med hjälp av byggnadslagen och vattenlagen. I praktiken innebär detta att skyddsmålen för området inkluderas i strandgeneralplanerna och att nya byggplatser så långt det är möjligt anvisas utanför Natura-området. I fastställda generalplaneområden tillämpas markanvändningslösningar för att genomföra skyddet. I största delen av vattenområdena är det viktigaste skyddsmålet att förhindra förorening av vattnet och skyddsvärdena kan tryggas med stöd av vattenlagen. Användningen av semesterbostäderna i området kan fortsätta som förut utan att skyddsmålen hindrar detta. Skyddsmålen begränsar inte underhåll av officiella farleder och småbåtsleder i enlighet med bestämmelserna i vattenlagen. För att kunna samordna skyddsmålen för området och andra behov är det åtminstone för en del av området ändamålsenligt att utarbeta en detaljerad plan för skötsel och användning i samarbete med markägarna och olika intresseaktörer.

Största delen av de områden som nu föreslås bli inrättade har reserverats för naturskyddsändamål i den landskapsplan för Österbotten 2050 som Österbottens landskapsregering godkände den 16 december 2024. Områdena har reserverats för naturskyddsändamål också i de gällande strandgeneralplanerna för kommunerna och städerna i området.

Namn	Areal (ha)	Mark-område (ha)	Vatten-område (ha)	Nätverket Natura 2000 (kod och typ (SAC/SPA)	Natura 2000-areal (ha)	Nationellt skyddsprogram eller beslut	Program - areal (ha)	METSO-areal (ha)	Övrig areal (ha) *
Kvarkens naturskyddsområde	64591,5	2 865,4	61 726,1	FI0800160, SAC	54,1 ha	IVO100212	38,6	70,5	5886,1
				FI0800130, SPA, SAC	39056,5 ha	IVO100220	26,7		
						RSO100060	4428,2		
						RSO100059	5576,4		
						RSO100058	39117,5		
RSO100057	1012,2								

Tabell 2. Arealerna för det område som inrättas genom förordning av statsrådet och indelningen i nätverket Natura 2000 och i nationella skyddsprogram eller skyddsbeslut.

* "Övrig areal" består av de YSA-områden (5841,7 ha) och andra områden utanför naturskyddsprogrammen (44,4 ha) som överförs till staten.

Av Kvarkens skärgård, som hör till nätverket Natura 2000, har 79362 hektar inrättats som privata naturskyddsområden, varav 8157 hektar är markområden och 71205 hektar vattenområden.

Natura 2000-området överlappar till stor del de av statsrådet godkända grunderna för naturskyddsprogram. Av de privata naturskyddsområdena omfattar naturskyddsprogrammen enligt följande tabell sammanlagt 47676 hektar, varav 5200 hektar är mark och 42476 hektar vattenområden. Det naturskyddsområde som inrättas avbyts på grund av ovan beskrivna markägandeförhållanden till tidigare inrättade privata naturskyddsområden och bildar tillsammans en exceptionellt omfattande, enhetlig helhet i Finland.

Det naturskyddsområde som inrättas representerar på ett utmärkt sätt havsnaturen både under och ovanför vattenytan samt kulturarvet. Området kompletterar skyddet av marina organismsamhällen och skärgårdsfåglar längs hela kusten och särskilt i Bottniska viken och Bottenviken samt nätverket av naturskyddsområden. Finland är medlem i Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv från 1972 (FördrS 17/1987) och förbundit sig till skyldigheterna enligt konventionen. Finlands enda naturarvsobjekt i Unescos världsarvsförteckning är Kvarkens skärgård, som fogades till världsarvslistan 2006. Den utgör tillsammans med Sveriges Höga Kust ett gemensamt världsarv i två stater med landhöjningen som särdrag. Ansvar för Förvaltningen av världsarvsobjektet har tilldelats Forststyrelsen.

2.3. Allmänt

Kvarkens skärgårds geomorfologiska särdrag är De Geer-moränerna som uppstod vid istidens slut. De skapar omfattande fält av låga och avlånga åsar som går i samma riktning. Formationerna är de mest representativa i Finland och motsvarande förekommer endast på ett fåtal platser i hela världen. Formationerna syns särskilt tydligt på den västra sidan av Udden samt i området mellan Svedjehamn och Lappörarna.

I Kvarken är landhöjningen snabb, ca 9 millimeter per år. På de flacka stränderna blottas ständigt ny mark. Till följd av detta ökar landarealen i Kvarkens skärgård årligen med ungefär hundra hektar. Under ett människoliv är det möjligt att se vidsträckta vikar snabbt krympa och avskäras från havet samtidigt som talrika moränkullar höjer sig ur vattnet och skärgårdssjöar omvandlas till myrmarker. Den geomorfologiska småskaligheten och landhöjningen skapar tillsammans en ram för unika biologiska och ekologiska processer. Resultatet av dessa är en till sin struktur mosaikartad natur. Under vattenytan koloniserar algzonerna kontinuerligt den havsbotten som höjer sig ur djupen samtidigt som strandvegetationen tar över det land som höjer sig ur havet (primärsuccession).

På Björkögrunden, Lappörarna och Slåttskäret dominerar dessutom landskapets former av högre och bredare ribbmoränryggar som välver och slingrar sig från öster till väster. Kraftiga vattenströmmar, stora växlingar i vattennivån och svåra isförhållanden är typiska för hydrologin i Kvarken. Vattenkvaliteten har hållits god tack vare de gynnsamma strömningsförhållandena.

Kvarkens ytterst mångsidiga djurliv domineras av häckande och rastande skärgårdsfåglar. I området häckar ca 20 000–25 000 skärgårdsfåglar. Siffrorna inkluderar flera starkt hotade arter, bl.a. silltruten, berganden och roskarlen. Största delen av Finlands bergandsstam häckar i Kvarken. De mest anmärkningsvärda däggdjuren är utter och gråsäl, av vilka antalet individer uppgår till hundratals. Även fiskbeståndet är rikare än i de omgivande havsområdena. Fladorna och de igenvuxna, skyddade vassdominerade sunden utgör viktiga lekplatser för fiskar och boplatser för fåglar. Skärgården är ett centralt förökningsområde för t.ex. siken.

Välrepresenterade naturtyper är i synnerhet naturskogarna i primärsuccessionsfasen på landhöjningskusten, från representativ strandmad och gråals- eller björkdominerade strandlundar till åldrande grandungar. Ställvis förekommer även i stor utsträckning låga strandängar, som är viktiga för fåglar. Av de marina naturtyperna är bl.a. skyddade kransalgbottnar och rev typiska för området.

Bete har format skärgårdsnaturen, vilket syns såväl i antalet ängar som i skogarnas och trädbeståndets struktur. Fisket har varit en viktig näring i området, och i skärgården finns det fortfarande rikligt med arkeologiska objekt och byggnadsbestånd med anknytning till fisket. Fiskelägenas byggnadsbestånd utgör en viktig del av områdets kulturarv.

Det naturskyddsområde som inrättas i Kvarken består av många delområden i inre, mellersta och yttre skärgården. Kvarken representerar ett brett spektrum av naturtyper från fastlandsstrandens skogar till de yttersta skären i havszonen. En betydande del av statens markområden består av separata skiften på de största öarna i Kvarken: Västerö, Villskär, Stora Källskäret, Märaskär, Replot, Björkö, Lappören, Slåttskär-Rönnskär och Halsön. Ögruppen Norrskär och Jöusan hör nästan helt och hållet till det naturskyddsområde som inrättas. Andra viktiga delområden som delvis hör till naturskyddsområdet är Rönnskärens skärgård och Torgrunds skärgård. I Kvarkens skärgård kompletteras naturskyddsområdena på privatägd mark och det naturskyddsområde som inrättas på statsägd mark varandra på ett mosaikartat sätt.

2.4. Naturtyper

I Kvarkenområdet påträffas sammanlagt 26 sådana naturtyper som nämns i bilaga I till habitatdirektivet, av vilka 21 påträffas i det naturskyddsområde som inrättas på statsägd mark. Alla naturtyper påverkas av den kraftiga landhöjningen i området. Särskilt representativa är kedjorna flada-glosjö (kustnära laguner, 1150) samt primärskogarna (naturliga primärskogar i landhöjningskust, 9030). Tack vare kartläggningar inom inventeringsprogrammet för marin undervattensnatur (Velmu) vet man också att Kvarkens undervattensnatur är mycket finskalig och mosaikartad bl.a. på grund av vidsträckt grund och varierande bottensediment. I området har man t.ex. hittat mycket av den sårbara (VU) naturtypen skyddade kransalgbottnar. När det gäller naturtyperna har den figurspecifika naturinformationen gällande mark förts in i informationssystemet för skyddsområdenas biotopfigurer (SAKTI). Resultaten av Velmu-projektet har förts in i Finlands Artdatacenters tjänst <https://laji.fi/sv> samt i Velmus egen karttjänst samt i Lajigis.

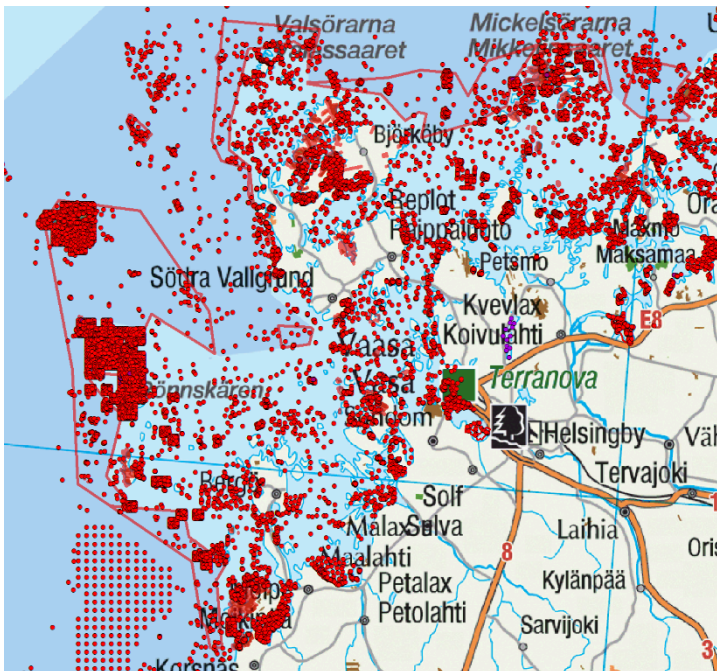

Bild1. Punkter som kartlagts i Kvarkenområdet fr.o.m. år 2006. När den marina miljön förändras åldras kartläggningen av punkter inom 20 år och en kontinuerlig uppdatering behövs.

Vid sidan av primärsuccessionen på torra land börjar en annan successionskedja från havsvikar där utvecklingen går via flador och glon till sötvattensglosjöar. Denna utveckling syns särskilt på flacka strandområden. Exempelvis den västra delen av holmen Halsö håller på att utvecklas till en labyrint av vikar som avskärs från havet. Där kan man se flada-glo-utvecklingens olika faser i ett begränsat område. Denna geomorfologiska utveckling hänger samman med biologiska förändringar och varje fas har sin egen karakteristiska vegetation. Den mosaikartade och jämna topografin i Kvarkens skärgård möjliggör också uppkomsten av många små sjöar och våtmarker. Största delen av sjöarna är oligotrofa. Myrar bildas ständigt i och med att vikar och sjöar växer igen och skogsmark försumpas. Frodiga lövträdsdominerade skogskärr och madkärr samt öppna svagt välvda mossar är de vanligaste myrmarkstyperna.

Spåren av uttag av husbehovsvirke och betesgång syns tydligt i skogarna i området. Trots detta kan man i området också hitta orörda primärskogar vars utveckling i Kvarken oftast börjar med askskog och slutar i gammal granskog. Björk och asp förekommer rikligt delvis på grund av människans traditionella skogsbruk. Representativa björkdominerade skogar finns bl.a. i Malax yttre skärgård på Bergögaddarna. Den nästan sammanhängande gråalszonen är karakteristisk för stränder i Kvarkens skärgård. I skogarna finns det rikligt med murkna träd, något som vanligtvis saknas nästan helt i ekonomiskogar. Tack vare den stora mängden murkna träd lever sällsynta och hotade arter i området. Ett bra exempel är skogarna på öarna Lappören och Slåttskäret där man kan påträffa alla hackspettsarter som häckar i Finland, inklusive vitryggig hackspett. Tallen förekommer i plantbestånd, framför allt på Mickelsörarna, och sporadiskt i andra områden. Plantbestånd och ung gallringsskog som hör till naturskyddsområdet får i fortsättningen utvecklas fritt, men genom restaureringsåtgärder kan man påskynda deras naturliga utveckling.

Moränstränderna i Kvarken är steniga och fyllda av stenblock. Grus- och sandstränder är sällsynta, de mest representativa stränderna finns i Norrskärsområdet. Den mest marina delen av naturskyddsområdet utgörs av Norrskärs skärgård och Utgrynnan-Storkallan intill Kvarken. Dit hör en grupp sand-, grus- och

stenblockstäckta holmar med omgivande grynnor. Vegetationen är knapp och hedlandskapet är utmärkande för området.

2.5. Naturvärden när det gäller undervattensnaturen

Kvarkens skärgård är ett grunt och produktivt havsområde jämfört med omgivande områden. Till arterna hör både sötvattensarter och marina arter, eftersom salthalten i Kvarken minskar från 5–6 promille till 3–4 promille inom en kort sträcka när man förflyttar sig från söder till norr.

Marina arter, såsom blåmussla (*Mytilus trossulus*), blåstång (*Fucus vesiculosus*), smaltång (*Fucus radicans*), slät havstulpan (*Amphibalanus improvisus*) och gaffeltång (*Furcellaria lumbricalis*) lever i Kvarken vid den yttersta gränsen för sitt utbredningsområde. De representerar lokalt anpassade former av arter och kan ha en avgörande betydelse för artens genetiska variation. Exempelvis är smaltången en endemisk art i Östersjön och påträffades först just i Kvarken. Vissa av de viktigaste arterna i vattenekosystemen är relikter från Vita havet från istiden såsom ishavsgråsuggan (*Saduria entomon*) ja vitmärlan (*Monoporeia affinis*). Andra sydliga växt- och djurarter vars nordliga utbredningsgräns går vid Kvarken är bl.a. hårnating (*Ruppia maritima*) och östersjömusslan (*Macoma balthica*).

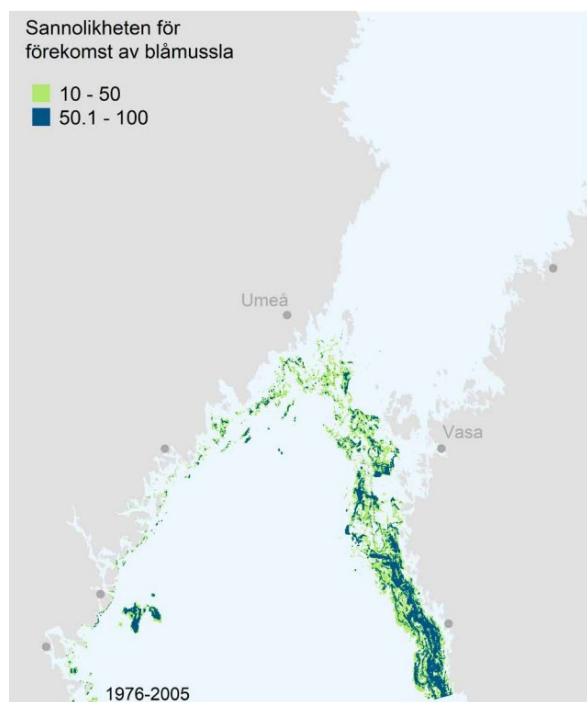

Bild2. Sannolikheten för förekomst av blåmussla. EConnect-projekt.

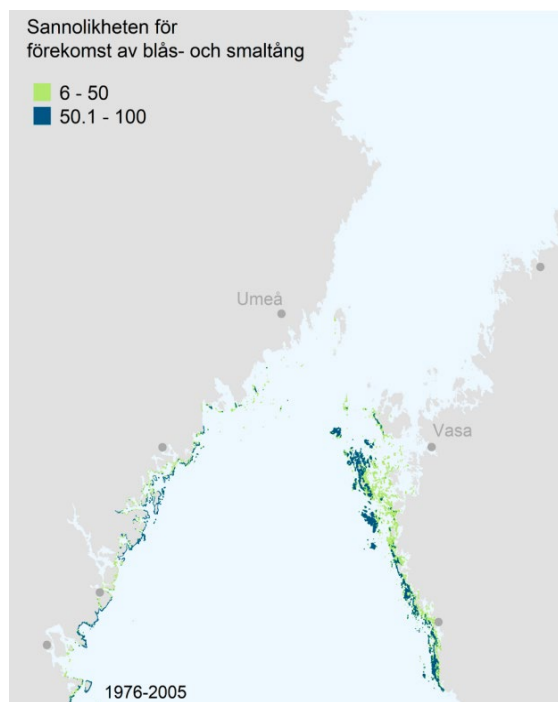

Bild3. Sannolikheten för förekomst av blåstång och smaltång. EConnect-projekt.

Kvarkenområdet är en viktig lekplats för många fiskarter och en uppväxtmiljö för ynglen. De lokala sikformerna leker på hösten på de rena grus- och sandbottenarna i Kvarkens skärgård. De labyrintiska skärgårdsområdena och de grunda fladorna är livsviktiga yngelproduktionsområden för bl.a. abborren, mörten och gäddan. Speciellt i yterskärgårdens kallare vatten är dessa varma vikar värdefulla lekplatser och det är viktigt att bevara dem orörda för att säkra deras funktion. Av fiskarterna i bilaga IV till habitatdirektivet förekommer i området vandringsik (*Coregonus lavaretus f. lavaretus*), aspsik (*Coregonus lavaretus f.*

pallasi), harr (*Thymallus thymallus*) och lax (*Salmo salar*). Dessutom vet man att den i Finland starkt hotade (EN) öringen (*Salmo trutta*) och akut hotade (CR) ålen (*Anguilla anguilla*) förekommer i Kvarkens skärgård. Den akut hotade havslekande harren har tidigare förekommit rikligt i området vid Mickelsörarna, Rödhällorna och Valsörarna. Arten, som leker på grunda stenbottnar (under 0,5 m djup), tros ha påverkats av bl.a. övergödning men även fiske, då arten är mycket lokal.

2.6. Fågelbeståndet

Kvarkens sönderskurna, mångfasetterade och vidsträckta skärgård erbjuder en utmärkt livsmiljö för fåglar och där påträffas regelbundet ca 40 arter som nämns i bilaga I till fågeldirektivet, av vilka en stor del är hotade. Över Kvarken, som ligger i den smalaste delen av Östersjön, går en viktig flyttled för fåglar som flyttar norrut. Fåglarna förflyttar sig via Kvarken mot häckningsområdena vid bergskedjan Kölen, vid Norra ishavet och på den sibiriska tundran.

I Kvarkenområdet har det gjorts en stor mängd fågelinventeringar, så det fågelbestånd som häckar i området och flyttar genom området är välkänt. Forststyrelsen gjorde omfattande fågelräkningar i området 2005 och 2010 inom ramen för LIFE-projektet. Merenkurkun lintutieteellinen yhdistys ry har gjort omfattande inventeringar i området 2016–2017. Forststyrelsen har gjort inventeringar på Rönnskäret och Norrskär 2020 och på nytt på Norrskär 2024. På Valsörarnas biologiska station som drivs av föreningen Ostrobothnia Australis rf görs fågelinventeringar vart tredje år, och den senaste inventeringen gjordes 2021. Mellan de ovannämnda inventeringarna har det också gjorts mindre fågelinventeringar, och färskas uppgifter om fågelbeståndet i området fås kontinuerligt.

Tobisgrisslan (*Cephus grylle*) och tordmulen (*Alca torda*) är typiska fåglar i Kvarkens yttre skärgård. En dryg tiondel (2500–3000 par) av tobisgrisslorna i Östersjön finns i Kvarkens skärgård. Också en tredjedel av Finlands tordmulebestånd (3000–4000 par) häckar i Kvarkens skärgård. Beaktansvärda arter som häckar i området och som anges i bilaga I till Europeiska unionens fågeldirektiv är bl.a. roskarlen (*Arenaria interpres*, 100–150 par), silltruten (*Larus fuscus*, 300–400 par), silvertärnan (*Sterna paradisea*, 4000–5000 par) och havsörnen (*Haliaeetus albicilla*, 15–20 par). I Kvarken förekommer också Östersjöns sydligaste och något isolerade häckande bestånd av berganden (*Aythya marila*, 40–60 par). Berganden är starkt hotad (EN) i Finland. Till det naturskyddsområde som inrättas hör största delen av Kvarkens bästa fågelskärr och i synnerhet kobbarna i den yttre skärgården är viktiga med tanke på fågelskyddet.

Bottniska vikens bågiga kuster utgör viktiga flyttrutter för fåglarna. Bland flyttfåglarna påträffas många sjöfåglar, såsom svärta (*Melanitta fusca*) och skrattnås (*Larus ridibundus*). Tiofåglararter flyttar genom området och vilar på öarnas grunda stränder. Typiska vadararter är t.ex. grönbenan (*Tringa glareola*) och den mer sällsynta dubbelbeckasinen (*Gallinago media*). En stor mängd rovfåglar flyttar för att häcka genom Kvarken till norr och direkt över havet till de svenska och norska fjällen från sina övervintringsområden på stäpper och i skogar i de sydligare delarna av Europa. De mest kända flyttande rovfåglarna i Kvarken är fjällvråken (*Buteo lagopus*) och kungsörnen (*Aquila chrysaetos*). Talrikast till antalet är tättingarterna, värda att nämnas är ringtrasten (*Turdus torquatus*) och blåhaken (*Luscinia svecica*). Kvarkenområdet är viktigt också för strykfåglar som samlas i området genom att följa kusten. Värda att nämnas av strykfåglarna är bl.a. pärlugglan (*Aegolius funereus*), hackspettarna och korsnäbbsläktet. Som övervintringsområde är Kvarkens skärgård dessutom av betydelse för fjällugglan (*Bubo scandiaca*).

Kvarkenområdet är mycket viktigt för skyddet av fågelbeståndet. Fågelbestånden i området har dock sedan början av 2000-talet rasat i nordvästra Kvarken från cirka 17000 fågelpar till drygt 10000 fågelpar, uppenbarligen till följd av att landrovdjur har förökats på öarna. I torbasområdet har beståndet kollapsat till en tredjedel på två decennier. Av arterna i området har 2 arter (dalripa och vattenloppor) försvunnit och den häckande stammen har minskat med 50–95 procent hos en del av arterna ((bergand 95%, ros Karl 90%, schilling 80%, fiskmå 50–60% havstrut 60–70%, tobisgrissla 60–70%). Forststyrelsens och de lokala jägarnas gemensamma jakt på smårovdjur har lett till en betydande förbättring i situationen i enskilda områden. Som ett förtjänstfullt exempel har Norrskärs häckningstal fördubblats sedan början av millenniet och den mest betydande förändringen skedde 2023 när den sista räven från öarna fångades.

Enligt studier har landlevande rovdjur, särskilt invasiva arter som mink och mårddhund, haft en betydande inverkan på skärgårdsfåglarna och deras häckningsframgång. I yttre skärgården är även räven ett betydande rovdjur. Ökningen av havsörnsbeståndet har haft lokala effekter, till exempel på ejderbeståndet.

Även enskilda individer av gråtrut och kråka, som specialiserar sig på fågelungar kan ha en betydande inverkan i vissa kolonier. Igenväxning av häckningsskär har också minskat lämpliga häckningsmiljöer i vissa områden i Kvarkens skärgård. Andra omfattande faktorer som påverkar skärgårdsfåglarna inkluderar Östersjöns övergödning, miljögifter, oljeutsläpp, annan mänsklig verksamhet och förändringar i övervintringsområden.

2.7. Övrigt fauna

I Kvarken lever två marina däggdjur, gråsälén (*Halichoerus grypus*) och vikaren (*Pusa hispida*). Båda arterna hör till de djur- och växtarter av gemenskapsintresse som anges i bilaga II till Europeiska unionens habitatdirektiv. Gråsälén förekommer i den yttre skärgården i hela Kvarkenområdet. Bland annat Utgrynnan (Korsholm) och Hällgrund (Vörå) är viktiga vistelseområden för gråsälén. Östersjövikaren förekommer i hela området men mer i de nordliga delarna av mellersta och inre skärgården och t.ex. på Mickelsörarna ses vikare regelbundet. Av arterna i bilaga II och IV i habitatdirektivet påträffas i Kvarken dessutom utter (*Lutra lutra*) och lodjur (*Lynx lynx*), samt åtta fladdermusarter. Av groddjuren förekommer i området åkergroda (*Rana arvalis*).

2.8. Kulturmiljövärden

De första grynnorna i Kvarken höjde sig ur havet för ca 2000 år sedan. Permanent bosättning i skärgården uppstod på 1200-talet. Under hela sin historia har människan lämnat spår efter sig i skärgårdens landskap, men också anpassat bosättningen och sjöfarten efter den föränderliga naturen. Gamla förtöjningsplatser, kojors stengrunder, jungfrudanser som ofta förekommer i närheten av dem och kompassrosor vittnar om Kvarkenområdets historia. Den uråldriga sälfångst- och fisketraditionen har gett upphov till många fornlämningar och spåren efter boskapsskötsel syns fortfarande i landskapet och naturen.

Området har använts för betesgång och naturängar har använts i stor utsträckning ända fram till 1960-talet. Djuren transporterades med båt till de större holmarna. Rester efter gårdsgårdar och hölador finns fortfarande i området. Stora områden används fortfarande som betesmark för får i Kvarkens skärgård. I Kvarkens skärgård bedrivs fortfarande fiske, sälfångst och jordbruk, om än i minskande omfattning. Minskningen av den permanenta bosättningen har ersatts av den ökade användningen av fritidsbostäder.

På 1500- och 1600-talen fick var och en fiska strömming i havsområdet genom att betala en sjättedel av fångsten i skatt till kronan. Fiskevattnen delades upp mellan byarnas fiskelag. Hela byn byggde tillsammans fiskestugor (fiskarkåta, fiskarbastu, fiskebastu, fiskarhus), som fiskelagen använde turvis. Under 1800-talet minskade fiskets betydelse för byarnas ekonomi, även om det fortfarande var en viktig inkomstkälla också för lantbrukarna i skärgården. Samtidigt ökade andelen obesuttna och bland dem blev fisket så småningom huvudnäring i stället för en extra inkomst. I och med att fisket blev mer professionellt utvecklades redskapen och metoderna, och det kan antas att fiskebasturnas antal och betydelse ökade. Numera har fiskebasturnas betydelse för fisket minskat, men en del av dem används fortfarande inom yrkesfisket.

Fiskestugorna i Kvarken utgör en i finländska förhållanden exceptionellt stor, mångsidig och mångskiktig helhet som gör att skärgårdens näringshistoria fortfarande är klart synlig i området. Kvarkens bevarade fiskestugor och fiskelägen ger på ett heltäckande sätt uttryck för skärgårdens näringshistoria och förändringen i skärgårdsbosättningen. Fiskestugorna täcker yrkesfiskets utveckling från början av 1800-talet till andra hälften av 1900-talet. Fiskestugasamhällena har byggts utan styrning och övervakning utifrån behoven och på ett organiskt sätt, vilket medför karakteristiska drag både när det gäller fiskelägenas struktur och byggnadstekniken. Det faktum att man utgått från behoven tillsammans med de fiskeredskap som använts vid respektive tidpunkt har emellertid också förenhetligt sättet att bygga fiskestuga så att dessa utgör en identifierbar byggnadstyp.

Landhöjningen ger också den byggda kulturmiljön i Kvarken ett karakteristiskt drag när avståndet till stranden från fiskestugor, saltbodas och andra byggnader i fiskesamhället så småningom blir allt längre. Likaså har man med tiden varit tvungen att anpassa hamnkonstruktioner och till och med båthamnarnas plats till den snabba landhöjningen.

Som motvikt till de organiskt uppbyggda fiskesamhällena utgörs den andra sidan av Kvarkens byggnadsarv av ett strikt reglerat byggnadsbestånd som byggts av statliga aktörer. Vid sidan av fiskebasturna består det byggda kulturlandskapet av fyr- och lotsväsendets byggnader, såsom fyrrar, båkar, olika sjömärken samt bostadshus och boställen. I området finns dessutom försvarsmaktens byggnader och konstruktioner. Tiotals vrak vittnar om att vattenområdena är grunda och fulla med grund. I Kvarken har en betydande del av det byggnadsbestånd som byggts av statliga aktörer samt en del av fiskesamhällena värderats som nationellt betydande byggd kulturmiljö (RKY). I Kvarken förenas landskapsmässiga värden och kulturvärden, och i Finlands 27 nationallandskap från Kvarkens skärgård ingår Kvarkens skärgårdslandskap (område 115) som består av tre delar och Björköby skärgårds kulturlandskap (område 116) ([YM/2021/70](#)).

Fisket, säljakten och sjöfarten har alltid haft ett nära samband med människornas liv i Kvarkens skärgård. En modern livsstil blandas ihop med urtida element, när traditionella näringar och tillhörande platsbundna färdigheter fortfarande upprätthålls. Kvarkens grunda och steniga skärgård är en bra fiskeplats året om och gråsäl och östersjövikare jagas. Skärgårdens byar är levande och välmående samhällen där man tar väl hand om byggnaderna och bymiljön. Gamla fiskarhem i yttre skärgården förvaras traditionella byggnadsmaterial och byggnadssätt vid val. Naturens och kulturens särdrag är närvarande i människornas vardag och bevaras på så sätt som ett levande arv.

Forststyrelsen förvaltar i Kvarken i huvudsak det byggnadsbestånd som staten producerar, men också vissa byggnader och konstruktioner som privata staten uppfört på statens mark, såsom fiskarhus (fiskebastu). Forststyrelsen svarar inom de områden som den förvaltar för bevarandet av kulturarvet och bistår bland annat museimyndigheterna i beslutsfattande och informationsinhämtning som gäller objekten. I fråga om privata objekt är det byggnadernas ägare som ansvarar för underhållet av byggnaderna. Forststyrelsen har

understött bevarandet av kulturarvet i området till exempel genom att i samarbete med Museiverket utarbeta en tvåspråkig bygganvisning för underhåll och reparation av fiskebostäder.

2.9. Delområden

Halsön-Rönnskären-Norrskär

I delområdet Halsön-Rönnskären-Norrskär ingår ett brett spektrum av naturtyper från fastlandsstrandens naturskogar till de yttersta skären i havszonen. Den västra delen av holmen Halsö håller på att utvecklas till en labyrint av vikar som avskärs från havet. Där kan man se flada-glo-utvecklingens olika faser i ett begränsat område. Utmärkande är i synnerhet strandlundarna samt de långa och labyrintiska vikarna som kantas av vass. Den yttre skärgården i Korsnäs-Malax är en vittomfattande marin helhet som inkluderar hundratals små grynnor och stora björkdominerade holmar. Skärgården består huvudsakligen av trädlösa små holmar och skär med knapp växtlighet. Området har ett ytterst värdefullt häckfågelbestånd. Det totala antalet par uppgår till flera tusentals. Arterna inkluderar bl.a. tordmule, tobisgrissla, skröntarna, bergand och skärpiplärka.

Den mest marina delen av området är Norrskärs skärgård intill Kvarken. Dit hör en grupp sand- och stenblockstäckta holmar och skär med omgivande grynnor. Förutom de små bestånden av gråal och en är marken på holmarna täckt av hedliknande ris-, lav- och gräsvegetation. Östra Norrskär är den största holmen i ögruppen. Holmen består av grus, gryt och klippor. Strandängarna är ställvis mycket frodiga, vilket delvis beror på de alger som flyter upp på stranden och bildar ett näringsrikt växtunderlag. De högsta delarna är karga och fyllda med buskage. Västra Norrskär, där det finns en fyr, är lika karg. Omkring fyren finns det gamla fyrvaktarbostäder, en lotsstation samt fiskestugor från 1800-talet.

I området har det sedan 2006 gjorts kartläggningar av undervattensnaturen, huvudsakligen genom dykning och drop-videofilmning men även med andra metoder, såsom Lidarkarteringar, har genomförts. I det naturskyddsområde som inrättas finns det väldigt mycket av naturtypen rev (1170). Arterna i området mellan Rönnskären och Norrskär samt väster om Rönnskären är också typiska för rev, d.v.s. grön-, brun- och rödalger samt bottendjur såsom blåmussla och slät havstulpan. I de grundare reven finns den starkt hotade naturtypen blåstångsbottnar. Det södra området är mångsidigare. Där blandas exponerade ytterskärgårdsområden med skyddade vikar som i det närmaste påminner om innerskärgård. I de mera exponerade områdena finns arter som blåstång, trådlika grön-, brun- och rödalger, gaffeltång, blåmussla, slät havstulpan och vattenmossor, samt de starkt hotade naturtyperna blåstångsbottnar och rödalgsbottnar. På grundare botten påträffas till exempel havsrufse och kransalger och i mera skyddade vikar också kärlväxter såsom nateväxter. På basis av naturvärdena när det gäller undervattensnaturen har Rönnskärsområdet valts ut som ett område som hör till Finlands ekologiskt betydelsefulla marina undervattensmiljöer (EMMA).

Norrskär har ett rikligt fågelbestånd där roskarlen är en typisk art för holmen. I den omgivande skärgården häckar nästan 50 fågelarter. Norrskär är också känt för de fåglar som rastar där och i synnerhet för sina sällsynta besökare.

I områdets kulturarv förenas både det arv som har samband med fisket och det arv som har samband med de statliga aktörerna. Östra Norrskär har varit i lotsarnas bruk och efter att verksamheten flyttade till Västra Norrskär på 1870-talet var ön fortfarande i lotsarnas bruk som betesmark. På ön finns dessutom ett gammalt fiskeläge där det fortfarande finns kvar byggnadsbestånd för fiske samt en stor gistvall för torkning av nät – ett betydande arkeologiskt objekt. Västra Norrskär har varit bas för fiskare sedan medeltiden och blev på 1750-talet kronofiskeläge. På ön finns ett exceptionellt mångsidigt byggnadsbestånd som anknyter till fiske. På

västra Norrskär finns 23 fiskebastur av vilka de äldsta antas vara från 1800-talet och de nyaste ungefär från 1960-talet. På holmen färdigställdes Kvarkens första fyrbyggnad 1847. Fyren ritades av arkitekten Ernst Lohrmann. Fyren på Västra Norrskär var Finlands sista bemannade fyr, den automatiserades först 1987. Ön var i försvarsmaktens besittning 1940–2000. Det finns kvar byggnadsbestånd från denna tid och bl.a. flera eldställningar runt om på ön. Lotsstationen och båken på Rönnskären är goda exempel på marina tjänstemannasamhällen. Det exceptionellt stora byggnadsbeståndet omfattar byggnader från nästan 200 års tid. Båken på Rönnskären är Finlands äldsta bevarade sjömärke av trä. Norrskär och Rönnskären hör till den nationellt betydande byggda kulturmiljön (RKY) Fyr- och lotsöar i Kvarkens skärgård och både Västra och Östra Norrskär och Rönnskärsområdet hör till det nationellt värdefulla landskapsvårdsområdet Kvarkens skärgårdslandskap.

Storkallan-Utgrynnan

Öarna Storkallan och Utgrynnan ligger långt ute i den yttre skärgården halvvägs mellan Norrskär och Valsörarna. Öarnas markområden ingår till största delen i naturskyddsområden på privatägd mark. Det omgivande vattenområdet är i statens ägo och kommer att utgöra en del av Kvarkens naturskyddsområde. I området har det gjorts Velmu-kartläggningar 2010 och 2013. I området finns mycket av naturtypen rev. I området har därtill påträffats trådlika röd-, grön- och brunalger, en del blåstång, vattenmossa samt typiska revorganismer såsom blåmussla och slät havstulpan. I de grundaste områdena har man också påträffat nateväxter, slingor och hårsärvar.

På den privatägda ön Storkallan, som till största delen har inrättats som naturskyddsområde på privatägd mark, finns det fiskebastur, byggda på 1900-talet, som är viktiga med tanke på kulturlandskapet.

Torgrunds skärgård

Torgrunds skärgård inkluderar de yttersta delarna av fastlandsstranden samt en grupp holmar från innerskärgården till havszonen. Av största delen av vatten- och markområdena har inrättats naturskyddsområden på privatägd mark. På Granö och Inre Torgrund finns markområden som ingår i det naturskyddsområde som inrättats på statsägd mark. Till statens områden hör dessutom Enstensgrynnan längre ut i Torgrunds skärgård samt det omgivande vattenområdet.

Innerskärgården har i regel en kargare strandnatur än övriga områden i Kvarken. Strandaldungarna som är karaktäristiska för Kvarken är på många ställen smala eller saknas. Skogarna domineras av gran. Ytterskärgården består av säregen, nästan trädlös gräs- och risbevuxen hed där en och havtorn har bildat omfattande växtlighet. Bete har påverkat växtlighetens utformning. Häckfågelbeståndet i ytterskärgården består av ett stort antal arter och par. Det häckande andfågelbeståndet är rikligt och området har även betydelse som rast- och matplats i flyttningstider.

Tack var de Velmu-kartläggningar som gjorts i vattenområdet vet man att området till största delen består av naturtypen rev. Det förekommer många slags algarter i området, bl.a. blåstång, gaffeltång, röd-, grön- och brunalger samt tarmtång. På reven finns slät havstulpan, tångbark och även vattenmossa.

Rudskärsfjärden-Finnvikare

Rudskärsfjärden-Finnvikarna ligger i Replot och består av en relativt omfattande helhet av vattenområden som håller på att snöras av från havet och av tillhörande strandmyrar och strandskogar. Av vattenområdena i delområdet har inrättats ett naturskyddsområde på privatägd mark. De markområden som omger

vattenområdet och tillhör staten kommer att ingå i Kvarkens naturskyddsområde som ska inrättas. Området är synnerligen flackt och starrängarna är ställvis mycket breda. Den dominerande arten i vassbältet är bladvass. Ställvis finns det mycket vass, på vissa ställen är bredkaveldun dominerande i gölarna. De största fågelgrupperna är sjöfåglar och vadare. Strandskogarna består till största delen av ung eller växande lövskog eller barr-lövblandskog. På mindre ytor påträffas även grandominerad skog i något som liknar naturligt tillstånd. Viken är lugn eftersom den är så svårframkomlig. På den östra stranden finns det dock några semesterbostäder. Vikarna tillhör naturtypen flador och glon och utgör mycket viktiga lekplatser för t.ex. abborre. Sura sulfatjordar omger vikarna, och torrläggning av marker och skogsdikningar utgör ett stort hot mot naturtypens tillstånd och funktion som lekområde.

Mickelsörarna

Mickelsörarna och skärgården söder och öster om dem omfattar ett skärgårdsområde som sträcker sig från det område som påverkas av vattnet från Kyro älv till havszonen. Förhållandena i området växlar kraftigt. Skärgården representerar olika utvecklingsfaser av terräng som höjer sig ur havet. Måraskär, Stora Källskäret och Villskär är stora skogbeklädda moränöar. Moränåsarna är höga, rätt så breda kulliga moräner eller ribbmoräner som slingrar sig från öster till väster. På Mickelsörarna består de gamla skogar som undgått avverkning till största delen av grandominerad blandskog. Kännetecknande för stränderna vid Västerö är klipporna samt de många havsvikarna som håller på att avgränsa sig.

Villskär på Mickelsörarna har till största delen inrättats som naturskyddsområde på privatägd mark, liksom också det vattenområde som omger öarna. Största delen av Kvarkens naturskyddsområde, som ska inrättas, finns på Stora Källskäret. Till de skyddade vattenområdena på privatägda områden avgränsar längre ut statsägda vattenområden som också kommer att ingå i det naturskyddsområde som inrättas i Kvarken. I statens vattenområden nordost om Mickelsörarna har det gjorts Velmu-kartläggningar 2011–2013. Rev är den naturtyp som är karaktäristisk för området. I området finns typiska revarter, såsom sötvattenssvamp, slät havstulpan och trådlika rödalger (naturtypen rödalgsbottnar, EN). I det vidsträckta vattenområdet väster om Mickelsörarna har det gjorts Velmu-kartläggningar 2011–2017. I området finns norra Kvarkens revarter såsom slät havstulpan, tångbark, sötvattenssvamp, grönalgen klotalg samt rödalger.

På Mickelsörarna har som kulturarv inom fisket bevarats bl.a. tiotals lämningar av tomtning samt flera fåror för båtdragning. Den statliga verksamheten syns i byggnadsbeståndet vid den tidigare sjöbevakningsstation som byggdes på 1940-talet och som för närvarande är naturstation. Mickelsörarna hör till det nationellt värdefulla landskapsområdet Kvarkens skärgårdslandskap.

Mickelsörarna är i sin helhet ett omfattande och representativt exempel på naturtyperna vid den i internationellt hänseende exceptionella landhöjningskusten. Området består av flera delområden som kompletterar varandra. Mickelsörarna är ett på internationell nivå betydelsefullt fågelskyddsobjekt som har stor betydelse för skyddet av hotade arter. Mickelsörarna har avsevärd betydelse även för forskning, naturintressen och naturturism.

3. Hörande och utlåtanden

Miljöministeriet och Forststyrelsens naturtjänster hörde olika intressegrupper (försvarsministeriet och försvarsmakten, jakt- och fiskemyndigheterna, miljöorganisationer, rekreativområdesföreningar, jaktföreningar) i april 2021. Miljöministeriet och Forststyrelsens naturtjänster hörde Österbottens förbund den

31 maj 2021, Nykarleby stad (1 juni 2021), Korsnäs (2 juni 2021), Korsholm (3 juni 2021), Vörå (4 juni 2021) och Malax (9 juni 2021) kommuner och Vasa stad (7 juni 2021).

Miljöministeriet och Forststyrelsens naturtjänster ordnade offentliga tillställningar om beredningen av Kvarkens naturskyddsområde 1–8 juni 2022: Vasa (1 juni 2022), Korsnäs (8 juni 2022), Korsholm (3.6 och den 7 juni 2022), Malax (2 juni 2022) samt ett gemensamt möte för Nykarleby och Vörå kommuner i Oravais (6 juni 2022). Vid offentliga tillställningar diskuterades och samlades viktig information om området direkt från lokalbefolkningen. Miljöministeriets lagstiftningsråd Leila Suvantola presenterade lagstiftningen om inrättande av naturskyddsområden och regiondirektören för Forststyrelsens kustens naturtjänster Mikael Nordström presenterade särdragen i Kvarkenområdet. Därefter fick deltagarna ge respons och diskutera inrättandet av naturskyddsområdena temavis i smågrupper. På så sätt fick alla ge sin respons. Sammanlagt 224 deltagare deltog i evenemangen och de fördelades på följande sätt: Vasa 25 deltagare, Malax 36 deltagare, Korsholm (Kvevlax) 16 deltagare, Vörå och Nykarleby 34 deltagare, Korsholm (Replot) 84 deltagare och Korsnäs 29 deltagare. Dessutom kunde respons ges i den elektroniska Webropol-tjänsten, där det fanns sammanlagt 654 respondenter. Vid diskussionsmötena hördes lokala synpunkter på bland annat följande teman: skärgårdslivets kontinuitet och den kommande gemensamma förvaltningsmodellen för området, trafikförbindelserna, hamnarna och rekreativ användning samt jakt och fiske.

4. Fridlysningsbestämmelser samt mål för vården och användningen

4.1. Allmänt

Det område som inrättas genom förordning av statsrådet är ett sådant annat statligt naturskyddsområde som avses i 46 § i naturvårdslagen. På området träder i kraft fridlysningsbestämmelserna i 49–51 § i enlighet med 52 § 1 mom. i naturvårdslagen. I 49 § i naturvårdslagen föreskrivs det om åtgärder som är förbjudna i naturskyddsområden och i 50 § om undantag från dem. I 51 § föreskrivs det om åtgärder som kan vidtas med tillstånd av Forststyrelsen som ansvarar för skötseln av området.

I 52 § i naturvårdslagen föreskrivs det om andra åtgärder som är tillåtna i andra statliga naturskyddsområden. Enligt 6 mom. kan statsrådet föreskriva om områdesspecifika undantag, såsom bestämmelser om Försvarmaktens och Gränsbevakningsväsendets övnings- och utbildningsverksamhet i andra statliga naturskyddsområden som Försvarmakten eller Gränsbevakningsväsendet har nyttjanderätt till och även i övrigt i vattenområden som hör till andra statliga naturskyddsområden, om placering och underhåll av säkerhetsanordningar för flygverksamhet och sjöfart samt om andra motsvarande myndighetsåtgärder inom andra statliga naturskyddsområden samt om tillstånd att bygga vägar, dra ledningar och kablar, gräva diken, muddra farleder och vidta andra motsvarande åtgärder, om åtgärderna inte äventyrar syftet med inrättandet av området.

Nedan granskas tematiskt bestämmelserna i 49–52 § i naturvårdslagen samt de särskilda bestämmelser om Kvarkens naturskyddsområdet som föreslås med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen.

4.2. Byggnader och konstruktioner samt samhällstekniska konstruktioner och anordningar

Kvarken är ett unikt objekt där naturvården är nära kopplad till bevarandet av byggnadsarvet och byggnadsarvet är en central faktor i Kvarkens skärgårds nationallandskap. På det statsägda området finns

sammanlagt 55 privatägda byggnader. Som det konstateras ovan bildar byggnadsbeståndet en tidsmässig kontinuitet i området från fiskestugor som byggts för ändamål som hör till den centrala fiskerinäringen till byggnader som används för rekreation och som betjänar såväl fiske, jakt som fritidsboende. De viktigaste byggda och aktiva objekten i området är Norrskär och Fäliskär samt Storsand och Storskär. De två förstnämnda ska i sin helhet ingå i det skyddsområde som inrättas.

Med stöd av 49 § 1 mom. 1 punkten i naturvårdslagen är det förbjudet att uppföra byggnader eller konstruktioner på området, men med stöd av 50 § 1 mom. 1 punkten i den lagen är undantag från detta sådana byggnader och konstruktioner som behövs för vård och övervakning av området, för forskning, för guidning av allmänheten, för besökarnas säkerhet och för utfärder och besök i området. Det är det tillåtet att uppföra, restaurera och iståndsätta. Det är möjligt att ersätta jaktorn med nya med stöd av denna bestämmelse, eftersom de kan vara konstruktioner som behövs med tanke på besökarsäkerheten. Iakttagelser av jaktornet i samband med jakt förbättrar förutsättningarna att identifiera vilt och upptäcka eventuella risksituationer jämfört med jakt på jämnmark.

Enligt 50 § 1 mom. 2 punkten i naturvårdslagen är det tillåtet också att vårda och iståndsätta byggnadsarvet utan särskilt tillstånd. Byggnadsarvet i området bevaras bäst genom att byggnader används och underhålls. Forststyrelsen har ingått hyresavtal som gäller tills vidare med kända ägare av privatägda byggnader och i avtal konstateras det betydelsen av att upprätthålla byggnaderna. Byggnadsägarnas hyresavtal förblir i kraft permanent trots inrättandet av naturskyddsområdet, eftersom man på detta sätt för sin del kan trygga bevarandet av det byggnadsbestånd som är centralt för kulturlandskapet i området. Om byggnadens ägare vill avstå från byggnaden, är det med Forststyrelsens samtycke tillåtet att överlåta arrenderätten till någon annan.

Med stöd av 51 § 1 mom. 7 punkten får med Forststyrelsens tillstånd restaureras och iståndsättas även andra byggnader och konstruktioner än de som nämns ovan. I det naturskyddsområde som inrättas i Kvarnen finns också andra byggnader och konstruktioner än sådana som uppfyller kriterierna för byggnadsarvet, såsom hamnar och jaktorn samt enskilda sommarbostäder i privat ägo som inte är värdefulla med tanke på byggnadsarvet. Eftersom det enligt det strandskyddsprogram som statsrådet godkänt är det möjligt att göra grundliga renoveringar och mindre utvidgningar av befintliga semesterbostäder, föreslås det med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen att det också ska vara möjligt att iståndsätta byggnader, hamnanläggningar och andra konstruktioner som inte hör till kulturarvet utan att Forststyrelsen beviljar enskilda dispenser. Vid restaurering och iståndsättning ska områdets kulturhistoriska värde beaktas.

Även en aktiv användning av byggnader som ägs av Forststyrelsen är i fortsättningen viktig för bevarandet av byggnadsarvet. Eftersom Forststyrelsen inte har något behov av att använda de byggnader som är i statens ägo och som finns på det skyddsområde som ska inrättas, kan de och för att trygga underhållet av dem också hyras ut för utomstående bruk. Det är dock nödvändigt att anvisa anslag för grundlig renovering av byggnader för att säkerställa att de bevaras och används på ett säkert sätt. I avsnittet om konsekvenserna specificeras investeringsbehoven i byggnader.

I statsrådets principbeslut om det riksomfattande strandskyddsprogrammet från 1990 för strandskyddsområden konstateras att det finns behov av att utarbeta generalplaner som ska fastställas inför inrättandet av naturskyddsområden. Enligt principbeslutet har generalplanen på basis av de natur- och miljöutredningar som hänför sig till den möjlighet att påverka de detaljerade avgränsningarna av fridlysta områden, skyddseffektiviteten och sättet att genomföra områdesreserveringarna.

I statsrådets beslut om Natura 2000 nätverket konstateras att möjligheterna att bygga i Natura 2000-områden är beroende av om det är fråga om planlagda eller icke-planlagda områden. Förutsättningarna för byggande i Kvarkens naturskyddsområde har avgjorts genom en plan. I fråga om planlagda områden är utgångspunkten att man redan i samband med utarbetandet av planen har utrett och i allmänhet kunnat beakta områdenas naturvärden och kulturmiljö. Då medför naturskyddsområdet inga hinder för byggande som anvisats i planen.

På den del av naturskyddsområdet som är belägen i Vasa stad gäller delgeneralplanen för skärgården, som har fastställts den 22 maj 1987. Beredningen av en ny generalplan för hela Vasa inleddes 2024. Målet är att utkastet till generalplan ska läggas fram under 2025, varefter planförslaget ska läggas fram offentligt under 2026. Avsikten är att den slutliga generalplanen ska godkännas i stadsfullmäktige 2027.

Inom det naturskyddsområde som ligger i Korsholm gäller en strategisk generalplan som inte har rättsverkningar och som har godkänts den 10 juni 2013. Dessutom har området följande strandgeneralplaner med rättsverkningar stranddelgeneralplan Björkö-Replot (godkänd den 9 november 2000, en revidering av planen uppskattas vara klar 2026) och stranddelgeneralplan för fastlandstränderna (godkänd den 12 april 2012 och uppdatering beräknas inledas i slutet av detta decennium). Inom kommunens område finns dessutom följande strandplaner: Svältören (9 december 1991), Hanklot (24 november 1992), Kvicksund (15 juni 1995) och Kobban (3 april 2000).

För de delar av naturskyddsområdet som inrättas inom Nykarleby gäller delgeneralplanen för byar i havsomgivningen (godkänd den 19 juni 2008) samt strandplanen för ön Jöusan (13 december 1988).

På den del av naturskyddsområdet som inrättas inom Malax kommun gäller delgeneralplanen för Malax kommuns havsstränder, som har fastställts den 19 juni 1996 som har rättsverkningar och på basen av vilken bygglov kan beviljas. Malax kommun håller på att revidera generalplanen och avsikten är att kunna presentera ett planutkast i under 2026 och fastställa planen under 2027. En stor del av de områden som ska inrättas har SL-beteckning (område som avses skyddas) i planen. Därtill finns det inom naturskyddsområdet en bred varierad byggnation. Inom det skyddsområdet finns byggnation där planbeteckningen är LV-1 (område för fiskarby), LV2 (område för fiskeri), i vissa fall med tilläggsbeteckningen /s (innebr att den byggda miljön ska skyddas) samt beteckningen RA (byggplats för fritidsbostäder, byggrätt 80 m²). Därtill finns äldre bebyggelse som har beteckningen SR (byggnation som bör skyddas) samt fornminnen som har beteckningen SM. Byggande i området berörs dessutom av RKY bestämmelser på Strömmingsbådan och Fäliskär samt VAMA 2021 eftersom stora delar av det planerade fredningsområdet ingår i Kvarkens skärgårdslandskap.

För de delar av naturskyddsområdet som inrättas inom Korsnäs kommuns område gäller Strandgeneralplan för Korsnäs kommun (godkänd den 16 juni 1999).

För det skyddsområde som inrättas inom Vörå kommuns område gäller generalplan för havsstränder och bosättningsområden i Maxmo (godkänd den 14 juni 2005).

Med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen föreslås det att det inom Kvarkens skyddsområde i enlighet med en plan med rättsverkningar får uppföras byggnader på områden som märkts ut som fiskebyar samt på andra byggplatser. I förordningen förutsätts det inte att det ska gälla endast planer som gäller när förordningen träder i kraft, eftersom även i fortsättningen ska behoven av byggande och skydd samordnas vid planläggningen så att naturvärdena i Naturaområdet inte försämras på ett betydelsefullt sätt. I ett naturskyddsområde ska det inte placeras någon betydande ny byggrätt eller nya byggplatser genom planändringar eller nya planer. Bygglov styrs till byggnadsplatser som anvisats i planen. På strandområden

som gränsar till de vattenområden som hör till naturskyddsområdet kan strandbyggandet planeras i en plan så att det inte medför begränsningar för byggande av glesbygdskaraktär.

I förordningen föreslås också med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen att om en byggnad på området förstörs på grund av en eldsvåda eller av någon annan orsak, får den ersättas med en motsvarande ny byggnad för att värna om det kulturhistoriska landskapsvärdet.

Centrala utvecklingsobjekt för rekreationsanvändningen i naturskyddsområdet är Jöusa i Nykarleby stad, Söderskatan i Vörå kommun, Sommarö och Panike i Korsholms kommun, Inre Torgrund i Vasa stad, Fäliskär och Storskär i Malax kommun samt Molpehällorna och Söderhällorna i Korsnäs kommun. I dessa områden finns det sannolikt behov av att i fortsättningen bygga, restaurera och restaurera ovannämnda byggnader, konstruktioner och stigar för handledning av allmänheten och besökarsäkerhet samt för friluftsliv och bekantskap med området. Nedan konstateras det att också istandsättning och muddring av farleder är särskilt viktigt för dessa områden.

Med stöd av 50 § 1 mom. 7 punkten får samhällstekniska konstruktioner på området samt anordningar i anslutning till dem användas och istandsättas på området. I regeringens proposition 76/2022 har det preciserats att detta avser el-, kabel- och telefonlinjer och till exempel konstruktioner som hänför sig till datakommunikation, energi-, vatten- eller avloppsrening.

4.3. Vägar och farleder

Med stöd av 49 § 1 mom. 1 punkten i naturvårdslagen är det förbjudet att bygga vägar på området. Med stöd av 50 § 1 mom. 7 punkten är det dock tillåtet att använda och istandsätta vägar på området, och 3 punkten att bygga en sådan väg som behövs för guidning i området, 1 punkten att bygga och istandsätta stigar för skötseln av området, övervakningen, forskningen, guidning av allmänheten och besökarsäkerheten samt för utfärder och besök i området samt 8 punkten att istandsätta säkerhetsanordningar för sjöfarten och farleder samt utföra mindre röjningar som säkerhetsanordningarna förutsätter.

Genom förordning om inrättande kan med stöd av 52 § 6 mom föreskrivas om tillåtande av byggande av väg och muddring av farled, om åtgärderna inte äventyrar syftet med inrättandet av området, placeringen och underhållet av säkerhetsanordningar för flygverksamhet och sjöfart samt andra motsvarande myndighetsåtgärder.

Kvarkens skyddsområde är exceptionellt med tanke på naturförhållandena i huvudsak som ett grund landhöjningsområde. Upprätthållandet av djupet i vedertagna farleder och hamnar förutsätter att muddringen med tiden fördjupas i enlighet med landhöjningen. Detta är nödvändigt eftersom tillträdet till öarna annars förhindras om djupet är exceptionellt lågt. På grund av detta föreslås det med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen att det i förordningen ska skrivas in att det är tillåtet att genom muddring upprätthålla djupet i de farleder som för tillfället används. Alla farleder som används i området har inte märkts ut på sjökort. Det ska vara tillåtet att upprätthålla farledernas djup också i de tio inofficiella farlederna inom statens område, som specificeras i tabell 3. Placeringen av muddermassor avgörs i beslutsfattandet enligt vattenlagen.

Farled	Kommun
Sideby-Nykarleby	Alla kommuner
Lillgrund	Korsnäs
Fiskehamn för mulören	Korsnäs
Fiskezon för koberget	Korsnäs
Väster om molpe Bergö	Korsnäs
Strömmingsbådan	Korsnäs
Rönnskär	Malax
Storskär	Malax
Jöusa	Nykarleby
Sommarö	Korsholm

Tabell 3. Inofficiella farleder som används på ett etablerat sätt.

Om man i ett senare skede identifierar ett behov av att flytta officiella eller vedertagna farleder eller att muddra nya farleder, lägger den delegation som behandlas nedan fram ett förslag till ändring av förordningen för att tillåta sådana.

Det ska vara tillåtet för alla att använda hamnar på statens mark och naturligtvis ska ägarna till fastigheter och byggnader som är i privat ägo på öarna ha rätt att passera skyddsområdet utan någon separat anteckning om saken. I den skötsel- och nyttjandeplan som utarbetas för området identifieras de rutter som behövs för tillträde till fritidsbostäder på området och för vars användning Forststyrelsen i egenskap av markägare kan bevilja tillstånd för terrängtrafik enligt 4 § 1 mom. i terrängtrafiklagen (1710/1995). Enligt 2 mom. 4 punkten i den bestämmelsen får man röra sig i syfte att bedriva yrkesfiske utan markägarens tillstånd.

På grund av landhöjningen finns det i Korsnäs kommun och Korsholms kommun på lång sikt ett behov av att flytta en hamn på fastlandet. Det långsiktiga målet är att flytta Vasa hamn till Bredskäret i Södra Vallgrunds by i Korsholm. Området ingår inte i det naturskyddsområde som ska inrättas, men den farled som leder till hamnen går genom skyddsområdet. Om hamnen flyttas, förutsätter det att den befintliga farleden muddras till ett djup av 10–12 meter. Det föreslås att det med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen skrivs in i förordningen att det är möjligt att muddra den farled som leder till hamnen till djupgående farledsdjup i naturskyddsområdet. Bestämmelserna i vattenlagen ska dock naturligtvis iakttas.

I Korsnäs kommun ska den nya hamn som planeras i Långbådan inte ligga inom det naturskyddsområde som ska inrättas, men det är nödigt att bygga en väg till hamnen genom en fastighet som hör till det naturskyddsområde. Enligt 50 § 1 mom. 3 punkten i naturvårdslagen kan det på ett naturskyddsområde byggas en sådan väg som behövs för guidning i området. Bestämmelsen lämpar sig dock inte för byggande av en väg som betjänar en hamn, och därför föreslås det med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen att det i förordningen ska föreskrivas att en väg som leder till hamnen kan byggas genom det naturskyddsområde som inrättas. Vägsträckningen ska planeras så att dess inverkan på områdets naturvärden minimeras.

I Korsholms kommun planeras ett projekt för byggande av en väg mellan ön Björkö i Korsholms kommun och byn Vistan i Replot. Det föreslås att det med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen föreskrivs i förordningen att det kan byggas den vägförbindelsen i naturskyddsområdet. Genom föreskrivningen tas det inte ställning till om projektet är tillåtet med tanke på förbudet mot försämring av nätverket Natura 2000 eller den lagstiftning som tillämpas på byggandet av vägen.

Inom ett vattenområde som hör till ett naturskyddsområde som ska inrättas finns öar med enskilda fastigheter som har antingen byggnader eller byggnadsrätt som anvisats i planen. För att säkerställa tillträde till dessa fastigheter med båt föreslås det med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen att det ska vara tillåtet att bygga en brygga på en plats som Forststyrelsen godkänner, om det är nödvändigt med tanke på kommunikationen till fastigheten i naturskyddsområdet. Forststyrelsen ska försäkra sig om att placeringen av bryggan inte äventyrar skyddsmålen för området. Bestämmelsen lämpar sig också för en situation där en befintlig brygga på grund av ett landhöjningen inte längre är användbar.

Trafikverket bereder en förstudie om den fasta förbindelsen över Kvarken. Om projektet i fråga framskrider till genomförandet, ska det också bedömas om det förutsätter ett undantag av statsrådet från förbudet att försämra Natura 2000 området i Kvarken. Ett genomförande av förbindelsen är ett projekt, som sannolikt har ett sådant av ytterst viktigt, tvingande allmänt intresse att ett undantag vid behov kunde beviljas och fridlysningsbestämmelserna för Kvarkens naturskyddsområde samtidigt ändras så att projektet kan förverkligas. I detta tidiga skede finns det dock inte förutsättningar att föreskriva i förordningen ett undantag som gäller detta.

4.4. Mark

Med stöd av 49 § 1 mom 2 punkten i naturvårdslagen är det förbjudet att ta marksubstanser eller gruvmineral på området och att skada mark- eller berggrunden samt dika, men med stöd av 50 § 1 mom 9 punkten är det tillåtet att kartlägga och utföra lantmäteriarbeten. Med stöd av 51 § 2 mom. är geologisk forskning tillåten med Forststyrelsens tillstånd, om verksamheten inte äventyrar syftet med inrättandet av området. Geologiska undersökningar ska då ordnas så att de inte orsakar mer än ringa skadlig inverkan på arterna, naturtyperna, vattenhushållningen eller landskapet i området. Enligt 52 § 5 mom med Forststyrelsens tillstånd får också malmer sökas. En förutsättning för beviljande av tillstånd är att verksamheten inte äventyrar syftet med inrättandet av området och inte orsakar mer än ringa olägenhet för de arter eller naturtyper, vattenhushållning och landskapet som ligger till grund för skyddet, om olägenheten inte kan avhjälpas genom tillståndsvillkoren.

Med stöd av 52 § 6 mom i naturvårdslagen kan genom förordning om inrättande föreskrivas att det är tillåtet att dra ledningar, lägga kablar och gräva diken, om åtgärderna inte äventyrar syftet med inrättandet av området. I närheten av Kvarkens skyddsområde finns skogsdikningar för skogsbruksändamål som får upprätthållas och istandsättas, om de är nödvändiga för torrläggningsbehoven som avser områden utanför naturskyddsområdet. Nya diken får dock inte anläggas på ett naturskyddsområde och vid genomförandet av istandsättningsåtgärderna ska det ses till att områdets skyddsmål inte äventyras.

4.5. Flora

Med stöd av 49 § 1 mom 4 punkten i naturvårdslagen är det förbjudet att ta eller skada svamp, träd, buskar eller andra växter eller delar av dem, men med stöd av 50 § 1 mom 4 punkten är det dock tillåtet att plocka bär och nyttosvamp. Det är också tillåtet enligt 2 punkten att sköta och sätta i stånd naturmiljöer och arvsnaturtyper samt att genom restaurering återställa den naturliga utvecklingen av försämrade livsmiljöer. Med tanke på upprätthållandet av de traditionella livsmiljöerna är det fortfarande tillåtet och till och med önskvärt att fåren och andra betesdjur betar på området, eftersom det är ett centralt sätt att upprätthålla arvsnaturtyper såsom åkrar. I förordningen föreslås en särskild skrivning om detta, även om detta är tillåtet redan med stöd av bestämmelsen i lagen. Enligt bestämmelsen får man också bekämpa eller avlägsna

invasiva främmande växtarter som avses i lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter (1709/2015). Exempel på främmande arter är bland annat vresros, lupiner, parkslide och balsamväxter. Det är också tillåtet att fälla träd som orsakar uppenbar fara för grannfastigheten, vilket den Forststyrelse som ansvarar för skötseln av området har rätt till. Med stöd av 51 § 1 mom 1 punkten är det med Forststyrelsens tillstånd tillåtet att samla in svamp och växter eller delar och mineralprover av dem för forskning eller andra vetenskapliga ändamål eller undervisning samt enligt 2 punkten att decimera antalet individer av andra växtarter, om de har blivit för talrika eller annars skadliga.

4.6. Fauna

Med stöd av 49 § 1 mom 5 punkten i naturvårdslagen är det förbjudet att fånga, döda eller ofreda vilda ryggradsdjur eller förstöra deras bon och fånga eller samla ryggradslösa djur.

Med tillstånd av Forststyrelsen är det med stöd av 51 § 1 mom 1 punkten tillåtet att fånga eller döda djur, samla bon av djur för vetenskapliga ändamål eller undervisning, och enligt 3 punkten avlägsna sådana individer av viltarter som utgör ett uppenbart hot mot människors säkerhet eller hotar att orsaka betydande ekonomisk skada på egendom. Ett exempel på individer av viltarter som utgör ett hot är varg som sökt sig till skärgården och som genom att döda och skada betesdjur kan orsaka betydande ekonomisk skada. I praktiken bedömer Finlands viltcentral först förutsättningarna för beviljande av dispens med stöd av jaktlagen. Om Finlands viltcentral beviljar dispens för dödande av varg med stöd av 41 a § 1 mom. 2 punkten i jaktlagen, ska Forststyrelsen från fall till fall fatta ett myndighetsbeslut med stöd av vilket Finlands viltcentrals beslut får verkställas också inom statens naturskyddsområde. Med stöd av 122 § 3 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) kan ett beslut vid behov verkställas redan innan besvärstiden löper ut och trots att ändring har sökts.

På motsvarande sätt medför den kraftiga ökningen av skarvarna i kustområdena betydande olägenheter för fisket. Det är sannolikt att det med stöd av naturvårdslagen beviljas dispens för minskning av skada till exempel för oljning av ägg. På grund av Kvarkenområdets omfattning anses det nödvändigt att möjliggöra åtgärder i anslutning till förvaltningen av beståndet av skarv inom skyddsområdet, om tillstånd till undantag enligt 83 § i naturvårdslagen beviljas för åtgärderna. Det föreslås att det genom förordning ska vara tillåtet att vidta sådana åtgärder också inom ett naturskyddsområde som inrättas med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen, förutsatt att häckningen av andra fågelarter inte störs mer än i ringa utsträckning och att åtgärderna inte heller i övrigt äventyrar syftet med inrättandet av området.

Med stöd av 52 § 3 och 6 mom. föreskrivs det för tydlighetens skull genom förordning att minkar och mårhundar får fångas och dödas på området i enlighet med 7 kap. i jaktlagen. Enligt 50 § 3 mom. i naturvårdslagen får minkar och mårhundar fångas och dödas i nationalparker och naturreservat i enlighet med 7 kap. i jaktlagen. Bestämmelsen gäller dock inte andra statliga skyddsområden utan att särskilda bestämmelser om detta finns i inrättandeförordningen, eftersom det i 52 § 3 mom. konstateras att 49 § 1 mom. 5 punkten i lagen ska tillämpas på andra statliga skyddsområden, dvs. förbudet att fånga, döda eller ofreda vilda ryggradsdjur. Fångst och dödande av minkar och mårhundar är mycket viktigt i Kvarkens skyddsområde särskilt med tanke på skyddet av den fågelart som häckar i landet. Vikten av att avlägsna mycket skadliga minkar och mårhundar i naturskyddsområdena har också konstaterats i regeringens proposition 76/2022 rd. Enligt den gällande lagen förutsätter avlägsnandet av dessa arter i allmänhet dispens, vilket i någon mån har försvårat avlägsnandet och ökat den administrativa bördan. För att minska den

administrativa bördan föreskrivs det i förordningen om rätten att med markägarens samtycke fånga och döda individer av dessa arter.

Med stöd av 51 § 1 mom 2 punkten i naturvårdslagen är det med Forststyrelsens tillstånd tillåtet att också decimera antalet individer av andra djurarter än mink och mårhund, om de blivit för talrika eller annars skadliga. Av de predatorfåglarna är icke häckande kråkor särskilt skadliga för häckningsfåglarna och enskilda gråmåsar som koncentrerar sig på fågelungar orsakar stor förödelse för häckningens framgång, och därför är det viktigt att avlägsna dessa individer under häckningstiden. I förordningen föreslås därför en bestämmelse om att det inom Kvarkens naturskyddsområde får döda och fånga kråkor. Det samma gäller sådana gråmåsendivider som de medför betydande olägenhet för andra fågelarter. Under fredningstiden enligt jaktlagen krävs det tillstånd till undantag som beviljas med stöd av jaktlagen för att döda och fånga individer.

4.7. Fiske

På ett allmänt vattenområde i havet som hör till ett naturskyddsområde som inrättas iaktas enligt 52 § 4 mom. i naturvårdslagen vad som föreskrivs i 8 § 1 och 3 mom. i lagen om fiske (379/2015), dvs. varje person som betalat fiskevårdsavgift samt varje medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som är yngre eller äldre än de åldersgränser som anges i 79 § 1 mom., dvs. under 18 år och över 65 år, har rätt att bedriva fritidsfiske. I de områden som avses ovan har kommersiella fiskare som är registrerade i Finland rätt att bedriva kommersiellt fiske. Om behovet av kommersiellt fiske kräver det, kan Forststyrelsen arrendera ut en fångstplats för lax eller öring i havet inom Finlands ekonomiska zon eller allmänna vattenområde till en kommersiell fiskare, varvid ovan avsedd fiskerätt inte gäller på dessa fångstplatser. Genom förordning av statsrådet kan dock fisket begränsas helt eller delvis på ett område eller en del av året inom ett allmänt vattenområde i havet eller inom ett annat statligt naturskyddsområde i Finlands ekonomiska zon, om fisket äventyrar syftet med inrättandet av området eller medför olägenhet för annan användning av området. I det skyddsområde som inrättas i Kvarken behövs inte begränsa fisket.

På andra än allmänna vattenområden i havet iaktas bestämmelsen i 50 § 1 mom. i naturvårdslagen, enligt vilken fiske får bedrivas i området i enlighet med de allmänna fiskerättigheter som anges i 7 § i lagen om fiske. Detta innebär att var och en har rätt att avgiftsfritt fiska mete och pilk samt att fiska strömming med en lodrät krok som är fäst vid reven och att var och en som har betalat fiskevårdsavgift samt personer under 16 år och personer över 65 år har rätt att fiska konstgjort bete. Rättigheterna gäller inte fors- och strömområden i vattendrag för vandringsfisk eller de vattenområden där fiske är förbjudet med stöd av någon annan bestämmelse. För tävlingar i mete, pilkfiske och handredskapsfiske samt andra motsvarande arrangerade tillställningar krävs tillstånd av innehavaren av fiskerätt. Enligt 51 § i lagen är det med tillstånd av Forststyrelsen som myndighetsbeslut tillåtet att fiska också på något annat sätt än det som avses i 7 § i lagen om fiske. Bestämmelserna är tillämpliga på statens privata vattenområden inom det skyddsområde som ska inrättas i Kvarken.

Det ska vara möjligt att restaurera och restaurera lekplatser för fiskar även maskinellt, eftersom det med stöd av 50 § 1 mom 2 punkten i naturvårdslagen är tillåtet att sköta och sätta i stånd naturmiljöer och arvsnaturtyper samt återställa den naturliga utvecklingen i försämrade livsmiljöer. Vid genomförandet ska det säkerställas att syftet med inrättandet av skyddsområdet inte äventyras.

4.8. Jakt

Med stöd av 50 § 1 mom 11 punkten i naturvårdslagen är det tillåtet att avliva ett sårat djur i ett naturskyddsområde och omhänderta ett vilt som dött i området i en situation som sammanhänge med jakt utanför området med iakttagande av vad som föreskrivs i jaktlagen. Forststyrelsen ska utan dröjsmål underrättas om spårning av ett sårat djur i naturskyddsområden, om behovet att avliva ett sådant djur och om omhändertagande av vilt som dött på området.

Enligt 49 § 1 mom. 5 punkten i naturvårdslagen är det förbjudet att döda, fånga och ofreda djur på andra statliga naturskyddsområden än sådana som finns på områden som avses i 8 § i jaktlagen. Genom förordningen om inrättande kan jakt dock tillåtas antingen helt och hållet, under en viss tid, på ett visst område eller på en viss viltart, om jakten inte äventyrar syftet med inrättandet av området eller medför olägenhet för annan användning av området.

I miljöutskottets betänkande MiUB 11/2010 rd konstateras det att de övriga naturskyddsområdena i södra Finland i allmänhet är små och att de i synnerhet i närheten av bosättningen oftast har betydande betydelse med tanke på friluftsliv och rekreation, varför det finns behov av att reglera jakten noggrannare än i norra Finland. Utskottet har konstaterat att det i östra Finland finns större befintliga eller planerade skyddsområden där det kan vara möjligt att bedriva reglerad jakt utan att skyddsmålen äventyras. Utskottet ansåg att det är viktigt att fatta områdesspecifika jaktlösningar från fall till fall med beaktande av de naturvärden som nämns i syftet med inrättandet, allemansrätten, mängden rekreation och skyddsområdets storlek. Enligt betänkandet kan man vid prövningen av om jakt är tillåten utöver syftet med inrättandet av skyddsområdet också beakta naturskyddsområdets omfattning och avlägsna läge samt ett litet rekreationstryck som faktorer som ökar jaktillståndet.

Jakt enligt jaktlagen är enligt 52 § 2 mom. i naturvårdslagen tillåten endast i naturskyddsområden i de kommuner som avses i 8 § i jaktlagen. Övriga naturskyddsområden som inrättats av statsrådet har inrättats med stöd av 1996 års naturvårdslag (1096/1996). Lagens 17a § 2 mom. motsvarade 52 § 2 mom. i den gällande naturvårdslagen. Med stöd av den jakt är tillåten i andra naturskyddsområden än de som finns i de kommuner som nämns i 8 § i jaktlagen genom att i anläggningsförordningen räkna upp de viltarter som får jagas på skyddsområdet. I statsrådets förordningar i glesbygda landskapen som har godkänts mellan 2014 och 2022 är älgjakt i regel tillåten i större statliga skyddsområden i Norra Österbotten, Mellersta Österbotten, Norra Karelen, Södra Karelen, Södra Savolax och Egentliga Finland. Jakt på rådjur är tillåten i fem Nylands naturskyddsområden. Jakt på skogshare och fälthare är tillåten inom cirka hälften av de skyddsområden som inrättats i landskapet Mellersta Österbotten, största delen av skyddsområdena i landskapen Norra Österbotten, Norra Karelen och Södra Karelen samt Saimen. Jakt på vildsvin är tillåten i Södra Karelens och Nylands naturskyddsområden i syfte att förhindra spridningen av afrikansk svinpest. I statsrådets förordningar är det tillåtet att jaga endast de vanligaste vattenfåglarna, dvs. gräsand, knipa och kricka, i enskilda naturskyddsområden (en i Mellersta Österbotten, fem i Norra Österbotten och två i Södra Karelen). Jakt på vitsvanshjort har inte tidigare varit tillåten genom förordning av statsrådet, men i revideringen av naturvårdslagen konstaterades det att jakt på vitsvanshjort i samband med jakt också i naturskyddsområdet kan anses vara nödvändig för att stoppa och reglera tillväxten av det kraftigt växande vitsvanshjortbeståndet (RP 76/2022 rd).

I regeringsproposition till riksdagen med förslag till naturvårdslag och till ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 76/2022 rd) konstateras att "I Södra Finland är naturskyddsområdena ofta små till

arealen jämfört med motsvarande områden i de norra delarna av landet. Dessa naturskyddsområden är ofta av stor betydelse inte bara ekologiskt utan också med tanke på friluftsliv och rekreation. I dessa områden är det därför även i fortsättningen i allmänhet nödvändigt att reglera jakten striktare än i de områden som avses i 8 § i jaktlagen. Enligt 3 mom. får det genom en förordning om inrättande av ett naturskyddsområde föreskrivas att jakt är tillåten inom andra naturskyddsområden, om jakten inte äventyrar syftet med inrättandet av området eller inverkar skadligt på annan användning av området. Jakten i sådana andra statliga naturskyddsområden ska utifrån ovannämnda utgångspunkter därmed beslutas från fall till fall med beaktande av det syfte för vilket naturskyddsområdet inrättats, allemansrätten och rekreations- och naturvärden. De begränsningar som gäller jakt kan gälla ett visst område, en viss tid eller en viss viltart. För att begränsa jakten med tanke på den allmänna säkerheten är det också möjligt att följa 23 § i jaktlagen, vilket Forststyrelsen redan i nuläget vid behov har utnyttjat både i naturskyddsområden och utanför dem, i omedelbar närhet av turistcentrum.”

I regeringsprogrammet för Petteri Orpo betonas betydelsen av jakt. Enligt den ska motsättningarna mellan jakt och naturvård bekämpas och jaktmöjligheterna ska inte inskränkas utan grund till exempel i naturskyddsområden. Jägarnas viltvårdsarbete är en viktig del av naturvården och förbättrar den biologiska mångfalden. Bland annat för att skydda förfågelbestånden vidtas åtgärder bland annat för att reglera bestånden av kajor och kråkor. Jakten på sälar i havsområden effektiviseras för att trygga bestånden av vandringsfisk och förbättra yrkesfiskarnas verksamhetsförutsättningar.

I Statsrådets beslut den 20 augusti 1998 om Finlands förslag till Europeiska unionens nätverk Natura 2000 konstaterades att ett område införlivas i nätverket Natura 2000 påverkar i regel inte jakträtten eller nyttjandet av den, eftersom målen för skyddet av Naturaområdena avser att skydda vissa naturtyper och arters livsmiljöer samt att förebygga sådana störningar av arter som betydligt äventyrar skyddsnivån för arterna. Jakt kan inte anses vara en sådan störning, annat än i särskilt viktiga fågelskyddsområden och i områden som har betydelse för skyddet av gråsälén.

Jakten begränsas inte i de områden inom nätverket Natura 2000 som skyddas på annat sätt än enligt naturvårdslagen. Största delen av områdena i nätverket är naturskyddsområden eller ingår i naturskyddsprogram om vilka beslut redan fattats, eller också i reserveringar för skyddsområden i redan fastställda planer.

De områden som ingår i naturskyddsprogram skyddas genom att de inrättas till naturskyddsområden. Detta gäller inte åsskyddsprogrammet. När ett naturskyddsområde inrättas, avgörs det från fall till fall i enlighet med naturvårdslagens bestämmelser, om det är möjligt att jaga i området.

När ett naturskyddsområde inrättas finns det behov av att trygga en störningsfri vistelse för fåglar som samlas sent innan de flyttar. Detta kan genomföras i fridlysningsbestämmelserna genom att jakten begränsas helt eller delvis. Begränsningarna genomförs dock inte genom ensidiga myndighetsbeslut, utan de genomförs i betydande jaktområden genom förhandlingar som samordnar olika intressenters mål. Detta sker i samband med utarbetandet av skötsel- och nyttjandeplaner i anslutning till genomförandet av nätverket Natura 2000.

Inställningen till jakt i naturskyddsområden varierar enligt de lokala förhållandena. I statliga naturskyddsområden kan andra nyttjandeändamål kräva att jakten begränsas i tid eller rum, till exempel för att undvika konflikter mellan naturintresserade, dem som idkar friluftsliv och dem som jagar.

I de vidsträckta statsägda markerna i norra Finland är fridlysningsbestämmelserna för naturskyddsområdena generösare med tanke på jakt än vad de är i södra Finland. Beslutet om nätverket Natura 2000 kommer inte att ändra på principen om att lokalbefolkningens rättigheter ska gå i främsta rummet.

Genomförande av skyddet av naturvärden i Kvarkens skärgårds Natura 2000 område sker enligt Statsrådets beslut som följande (områdets datablanket): För att trygga områdets internationellt betydande skyddsvärden planerar man att göra största delen av området till ett naturskyddsområde enligt naturvårdslagen. Målet är att så långt det är möjligt bevara dessa områden som naturligt utvecklade exempel på skärgårdens naturtyper. I vissa avgränsade områden kan man även tillämpa bestämmelser i naturvårdslagen som gäller skydd av platser där vissa naturtyper och arter som är föremål för särskilt skydd förekommer. Uppfyllandet av skyddsmålen kan även stödjas med hjälp av byggnadslagen och vattenlagen. Det skyddsområde som inrättas i Kvarken formar en mosaik med tidigare inrättade privata naturskyddsområden där jakten inte har begränsats. I området jagar också endast ett begränsat antal jägare, särskilt i skärgården. Inom det föreslagna skyddsområdet har det under perioden den 16 september 2017–31 december 2023 jagats sammanlagt 33 älgar och den 1 september 2017–15 februari 2024 sammanlagt 61 vitsvanshjortar. I området har man också fattat jaktföreningens egna beslut om fågeljakt med beaktande av jaktens konsekvenser för fågelbestånden. I den isolerade ögruppen Norrskär, där ett betydande antal fridlysta fåglar rastar, har jaktföreningen på eget initiativ förbjudit fågeljakt mellan 1.8 och 20.9 på Västra Norrskär och mellan 21.9 och 31.12 på Östra Norrskär, då jakten inte sker samtidigt på båda öarna, utan fåglarna har också ett fridlyst område för rastning.

Det finns ingen s.k. tillståndsjakt i området, dvs. Forststyrelsen säljer inte jakttillstånd till enskilda personer, utan Forststyrelsen har ingått arrendeavtal om jakträtt med lokala jaktföreningar. Forststyrelsen har ingått 18 jaktarrendeavtal i området med lokala jaktföreningar och klubbar. Avtalen omfattar jakt på hjortdjur, sälar, småvilt, främmande rovdjur samt sjöfåglar. Hjortdjur jagas främst på fastlandslika delarna eller på de större skogsbeklädda öarna. Jaktarrendeavtalen berör inte statens allmänna vattenområden. Enligt jaktlagen 7 § har varje finsk medborgare rätt att jaga på allmänna vattenområden och på tillhörande öar och skär som ägs av staten.

Enligt det strandskyddsprogram som statsrådet godkänt är det möjligt att fiska och jaga på ett strandskyddsområde, om detta inte står i strid med det särskilda skyddsbehovet för arterna i området.

Skyddsgrunden för Natura 2000-området i Kvarkens skärgård är 82 fågelarter och 3 däggdjursarter (uppräknade i tabell 4, utöver vilka 4 hotade arter finns), av vilka sädgås, stjärtand, årtå, skedand, vigg, ejder, järpe, orre och tjäder samt utter är viltarter. Eftersom ett Natura 2000-område skyddas genom inrättandet av ett naturskyddsområde, kan jakt på dessa arter inte med stöd av 52 § 2 mom. i naturvårdslagen tillåtas genom förordning, eftersom jakten på dem skulle äventyra syftet med inrättandet av området.

Namn	Vetenskapligt namn
skrattnås	Larus ridibundus
brushane	Calidris pugnax
silltrut (rasen fuscus)	Larus fuscus fuscus
svartsnäppa	Tringa erythropus
lärkfalk	Falco subbuteo
ringtrast	Turdus torquatus
myrspöv	Limosa lapponica
dubbelbeckasin	Gallinago media

småfläckig sumphöna	Porzana porzana
blåhake	Cyanecula svecica
silvertärna	Sterna paradisaea
sparvuggla	Glaucidium passerinum
trana	Grus grus
törnskata	Lanius collurio
kornknarr	Crex crex
salskrake	Mergellus albellus
stenfalk	Falco columbarius
pilgrimsfalk	Falco peregrinus
brun glada	Milvus migrans
svärta	Melanitta fusca
storlom	Gavia arctica
gulärta	Motacilla flava
sjöorre	Melanitta nigra
dvärgbeckasin	Lymnocyptes minimus
tornfalk	Falco tinnunculus
smålom	Gavia stellata
mindre flugsnappare	Ficedula parva
bivråk	Pernis apivorus
svarthakedopping	Podiceps auritus
lundsångare	Phylloscopus trochiloides
ejder	Somateria mollissima
skräntärna	Hydroprogne caspia
smalnäbbad simsnäppa	Phalaropus lobatus
tretåig hackspett	Picoides tridactylus
rödbena	Tringa totanus
grönben	Tringa glareola
ljungpipare	Pluvialis apricaria
gravand	Tadorna tadorna
gråspett	Picus canus
gråhakedopping	Podiceps grisegena
fisktärna	Sterna hirundo
hökuggla	Surnia ulula
orre	Lyrurus tetrix tetrix
stenskvätta	Oenanthe oenanthe
kustpipare	Pluvialis squatarola
tjäder	Tetrao urogallus
ishavshästsvans	Hippuris tetrphylla
trastsångare	Acrocephalus arundinaceus
pärluggla	Aegolius funereus
östersjövikare	Pusa hispida botnica
utter	Lutra lutra
gråsäl	Halichoerus grypus
årta	Spatula querquedula
gråhäger	Ardea cinerea
roskarl	Arenaria interpres
jorduggla	Asio flammeus
tordmule	Alca torda
stjärtand	Anas acuta
skedand	Spatula clypeata
snatterand	Mareca strepera
sädgås	Anser fabalis
järpe	Bonasa bonasia
spovsnäppa	Calidris ferruginea
skärnsnäppa	Calidris maritima

småsnäppa	Calidris minuta
mosnäppa	Calidris temminckii
tobisgrissla	Cepphus grylle
berguv	Bubo bubo
rödstrupig piplärka	Anthus cervinus
kungsörn	Aquila chrysaetos
vitkindad gås	Branta leucopsis
bergand	Aythya marila
sandlöpare	Calidris alba
sydlig kärrsnäppa	Calidris alpina schinzii
kustsnäppa	Calidris canutus
vigg	Aythya fuligula
nattskärva	Caprimulgus europaeus
sångsvan	Cygnus cygnus
brun kärrhök	Circus aeruginosus
spillkråka	Dryocopus martius
ortolansparv	Emberiza hortulana
blå kärrhök	Circus cyaneus

Tabell 4. Arter som är skyddsgrunden för Natura 2000 och därtill 4 hotade arter.

Av viltarterna är med stöd av 37 § 3 mom. i jaktlagen alltid fridlysta varg, brunbjörn, utter, järv, lodjur och knubbsäl, och därför är det inte möjligt att tillåta jakt på dem genom förordning av statsrådet.

Hotade av andra viltarter är bläsand, brunand, alfågel, småskrake, storskrake, raphöna och sothöna, och därför är det inte motiverat att tillåta jakt på dem.

Följande arter förekommer inte i området: fjällripa, europeisk bäver, kanadensisk bäver, iller, dovhjort, kronhjort, sikahjort, skogsvildren, muflon och vildsvin. Det föreslås dock att man bereder sig på att det sistnämnda sprids och att dess jakt tillåts för att förhindra spridning av afrikansk svinpest.

Vid diskussions- och deltagarmötena 2021–2022 konstaterades det att lokalt viktiga viltarter är älg, skogshare, fälthare, gräsand, kricka, knipa och grågås.

Det föreslås att det ska vara tillåtet att jaga sådana viltarter som förekommer på området och som inte utgör grund för skyddet av ett Natura-område (med undantag för de ovan nämnda sälarterna) är inte fridlysta på heltid i jaktlagstiftningen och klassificeras inte som hotade. Därför föreslås det att inom området ska det vara tillåtet att jaga följande däggdjur: älg, skogshare, rådjur, kanadensisk bäver, grävling, fälthare och vitsvanshjort. Jakt på dessa får bedrivas inom privata naturskyddsområden och andra privata fastigheter som gränsar till det naturskyddsområde som ska inrättas. Det föreslås också att jakt på vildsvin ska tillåtas för att förhindra spridning av afrikansk svinpest och jakt på kanadensisk bäver som beredskap för dess spridning i området. Det föreslås att jakt på fasan, gräsand, kanadagås, kricka och knipa samt grågås ska tillåtas i fråga om vattenfåglar i området.

Ekorre och morkulla förekommer i området men de inte föreslås som arter som kan jagas eftersom i deltagandemötet den 20 mars 2025 konstaterades att dom inte jagas i området.

Den ovan föreslagna arrenderingen av jakträtten till lokala jaktföreningar fortsätter som förut också efter att området har inrättats, och inga separata jaktillstånd säljs till området.

Det föreslås att jakt på gråsäl och östersjövikare ska tillåtas i de allmänna vattenområdena i Kvarkens skyddsområde och i statens enskilda vattenområden samt öarna i Norrskär och Storskär. Grunden för det är att jakten inte hotar stammarna av östersjövikare eller gråsäl i området, eftersom stammarna av båda arterna

är mycket starka. I närheten av den skyddsområde som ska inrättas finns sälskyddsområdet Snipansgrund – Medelkallan som har inrättats genom statsrådets förordning 2011 (736/2001) till vilket hör cirka 3260 hektar statsägda områden i Korsholms kommun. Jord- och skogsbruksministeriet har godkänt en förvaltningsplan för sälbestånden i Östersjön ([Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2024:22](#)). Syftet med den är att bevara den nuvarande gynnsamma bevarandestatusen för gråsäl och i fråga om östersjövikare att bevara bevarandestatusen på nuvarande nivå fram till 2030 och slutligen att uppnå en gynnsam bevarandestatus. Enligt planen förutsätter skyddet av gråsäl inte att nya skyddsområden inrättas eller att jakt förbjuds eller begränsas på större områden. Åtgärderna för vård av östersjövikare fokuserar särskilt på forsknings- och skyddsåtgärder i Finska Viken och Skärgårdshavet samt på precisering av bedömningen av stammen i Bottenviken-Kvarken. Östersjövikare har länge vuxit i Bottenviken och därför behöver det inte inrättas skyddsområden för att skydda dem. Inom det skyddsområde som ska inrättas i Kvarken har det under åren 2017–2024 jagats sammanlagt 57 gråsäl och 18 östersjövikare, dvs. i genomsnitt 9–10 gråsäl och 2 östersjövikare på årsnivå. Inom de privata naturskyddsområden som ingår i Kvarkens Naturaområde har det under samma tidsperiod jagats sammanlagt 8 gråsäl och 34 östersjövikare. Av de gråsäl som jagats inom viltcentralens område har 25 procent jagats inom Kvarkens Naturaområde under perioden och 20 procent av vikare. I stamförvaltningsområdet är andelen gråsäl som jagats inom det skyddsområdet som ska inrättas 17,5 procent, men i fråga om östersjövikare endast 6,6 procent. Säljakten sker på isen med små skär, såsom i Hällgrund-området i Vörå, inte med större skär som används av häckande fåglar. Jakten på säl sker huvudsakligen på is, då fåglarna inte använder området som rastplats.

Båda sälarterna är skyddsgrunder för Kvarkens Naturaområde, så vid jakt på sälar ska det säkerställas att jakten inte leder till att artens bevarandestatus försämras.

Det föreslås för säkerhetens skull att i Sommarö-området på Korsholm, som används mycket aktivt för rekreation och i Söderskatan i Vörå kommun som används för rekreation och utvecklas för ändamålet endast ska vara tillåtet att driva hjortdjur och vildsvin i samband med jakt.

Det föreslås inga andra tidsmässiga eller regionala begränsningar för jakten, även om det på det område som ska anläggas finns områden som är mycket viktiga med tanke på fåglarnas rast. Dessa är i synnerhet de följande grunda områden i Korsholm kommun Håggrund-Skvättan, Västra Norrskär, Norrskär-Synnerstgården, Utgrynnan-Storkallan, och Skötgrund samt Strömmingsgrynnan i Malax kommun. Dessa grunda områden ligger långt ute på havet, där fågeljakt i praktiken inte förekommer. Den enda viktiga rastplatsen i närheten av aktivt människonärvaro är Västra Norrskär. Det föreslås att rörelse i rastområden granskas i samband med den skötsel- och nyttjandeplan för hela Kvarkens Naturaområde som utarbetas på området.

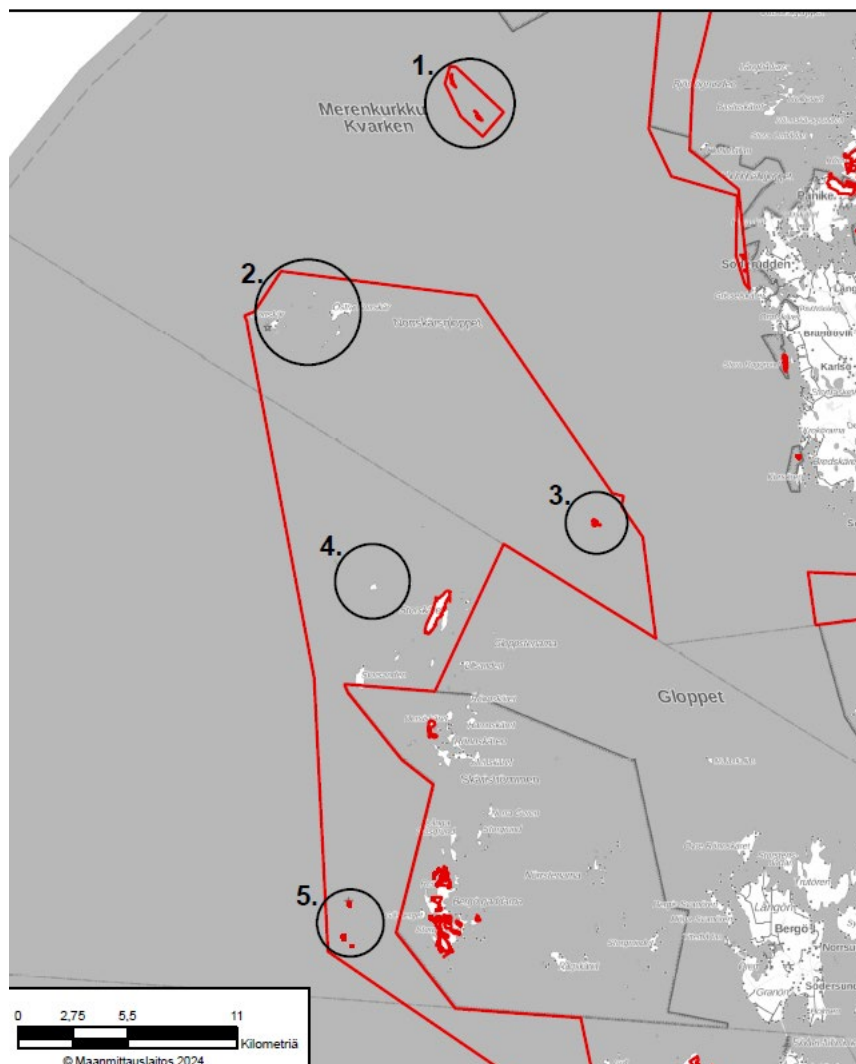

Bild 4. De viktigaste fåglarnas rastningsområdena. Noggrannare avgränsningar görs i samband med skötsel- och användningsplanen. (1=Utgrynnan-Storkallan, 2=Norrskär W ja Norrskär Synnertsgärdet, 3=Skötgrund, 4=Häggrund-Skvättan, 5=Strömmingsgrynnan.

Kvarkenområdet är mycket viktigt för skyddet av fågelbeståndet, men deras häckning äventyras av de landrovdjur som kommit till skärgården. Fångst och dödande av mink och mårhund enligt 50 § 3 mom. i naturvårdslagen i enlighet med 7 kap. i jaktlagen är särskilt viktigt i det skyddsområde i Kvarken som ska inrättas. I skyddsområdet föreslås det också att jakt på räva, hermelin och skogsmård ska tillåtas för att skydda fågelbestånden, dock utanför häckningstiden dvs. i den yttre skärgården utanför tiden 15.4–15.8 och på fastlandet utanför tiden 15.4–1.8. Med yttre skärgården avses det de ön och skär som är helt inom vattenområdet definierat som Kvarkens yttre skärgård i [förvaltningsplan för Kumo älvs-Skärgårdshavets-Botten-havets vattenförvaltningsområde för åren 2022-2027](#).

Om det ska föreskrivas att skarv och vitkindadgås är viltarter, kan de inkluderas till de arter som kan jagas i området på basis av delegationens förslag.

4.9. Räddningsverksamhet och försvar

Med stöd av 50 § 4 mom. i naturvårdslagen är det tillåtet på skyddsområdet, när situationen kräver det är tillåtet att vidta åtgärder som är nödvändiga för landets försvar, Gränsbevakningsväsendets uppgifter, räddningsverksamheten, för bekämpning av sjukdomar som kan överföras till människor eller djur och för bekämpning växtskadegörare eller för djurskyddet. Forststyrelsen kan på begäran ge statliga myndigheter handräckning för fullgörande av skyldigheten att bekämpa växtskadegörare eller sjukdomar som kan överföras till människor eller djur. När räddningsverksamheten kräver det krävs inte något separat tillstånd för landstigning eller vid behov landning med luftfartyg, utan det är tillåtet med stöd av lag.

Genom förordning om inrättande kan det med stöd av 52 § 6 mom. i naturvårdslagen föreskrivas om Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets övnings- och utbildningsverksamhet i andra statliga naturskyddsområden som Försvarsmakten eller Gränsbevakningsväsendet har nyttjanderätt till och även i övrigt i vattenområden som hör till andra naturskyddsområden, om verksamheten inte äventyrar syftet med inrättandet av området.

Finland är beroende av sjöförbindelserna med tanke på säkerheten, försörjningsberedskapen och tryggheten av samhällets vitala funktioner. Säkerheten i havsområdena och tryggheten av samhällets vitala funktioner behandlas i statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse, statsrådets försvarsredogörelse och statsrådets principbeslut om en säkerhetsstrategi för samhället.

Havsområdena är mycket betydelsefulla med tanke på försvaret. Försvaret förutsätter att försvarsmakten agerar aktivt på havsområdena och att havsområdena övervakas till havs och i luften. Genom verksamheten säkerställs det militära försvarets och territorialövervakningens behov under alla förhållanden (normala förhållanden, störningssituationer under normala förhållanden och undantagsförhållanden). Genomförandet av försvarsmaktens lagstadgade uppgifter begränsar inom vissa områden den övriga användningen av havsområden beroende på verksamhetens art, läge och tidpunkt.

Försvarsmakten utövar med stöd av lagen om försvarsmakten (551/2007) och territorialövervakningslagen (755/2000) luft- och sjöövervakning inom hela Finlands territorium och inom Finlands närområde. Övervakningen genomförs från Finlands territorium och det internationella området. Systematisk sjömätning och undersökning av havsbottnens sammansättning är enligt 12 § i territorialövervakningslagen tillståndspliktig verksamhet. Tillståndsmyndighet är Huvudstaben. Även sammanslagning eller publicering av material med annat existerande sjömätningssystem ska vara ett separat tillstånd av Huvudstaben.

Viktiga med tanke på försvaret är farledens användbarhet, behoven av ledningssystem under normala förhållanden och Försvarsmaktens undervattenskonstruktioner. I det planerade Kvarkens naturskyddsområde är det med tanke på Försvarsmakten viktigt att alla åtgärder som behövs med tanke på landets försvar även i fortsättningen kan vidtas i områdena. Dessutom ska det inom området vara möjligt att utveckla försvarets verksamhetsförutsättningar, om det är nödvändigt med tanke på försvaret. Till exempel på området ska det vara möjligt att placera och bygga upp nya nödvändiga övervakningssystem. Det föreslås att det i förordningen tas in en bestämmelse som beaktar försvarets behov.

4.10. Rätten att färdas

Med tillstånd av Forststyrelsen är det med stöd av 51 § 1 mom 6 punkten i naturvårdslagen tillåtet att landa på naturskyddsområdet med luftfartyg. Som konstateras ovan krävs tillstånd inte med stöd av 50 § 4 mom. i naturvårdslagen om räddningsverksamheten kräver det.

Enligt 56 § 2 mom. i naturvårdslagen får rätten att färdas, slå läger, stiga i land och hålla båt, fartyg eller annat fordon förbjudas eller begränsas i andra statliga naturskyddsområden antingen genom en bestämmelse i den författning genom vilken området inrättas eller genom en bestämmelse i den ordningsstadga som avses i 58 §. En förutsättning för förbud mot eller begränsning av rätten att färdas eller stiga i land är att det är nödvändigt för bevarandet av arterna eller naturtyperna i området. Forststyrelsen får bevilja tillstånd att avvika från dessa förbud eller begränsningar enligt naturvårdslagen 56 § 3 mom.

I det strandskyddsprogram som statsrådet godkänt konstateras det att ”i de områden som omfattas av programmet är det tillåtet att använda naturen för rekreation, friluftsliv, bärplockning, svampplockning, fiske och tillfälligt slå läger på basis av allemansrätten, om detta inte medför olägenheter för naturen.” Begränsningar i rörelsefriheten och i landstigningen behövs endast om skyddet av en hotad eller sällsynt art på området kräver det. Detsamma gäller områden med exceptionellt stort artantal och antal individer, såsom fågelskogar samt vissa växttyper som är exceptionellt känsliga för slitage.” I beslutet konstateras dessutom att ”för att trygga naturvärdena bör begränsningar enligt båttrafiklagen och terrängtrafiklagen övervägas i synnerhet när det på området finns arter som lätt störs”.

Det föreslås att i förordningen det ska inte införa begränsningar i rörelsefriheten för det naturskyddsområde som ska inrättas. När en skötsel- och nyttjandeplan för området görs upp ska man identifiera de viktiga rastområdena och de viktigaste fågelhäckningsöarna och -skäret, där rörelse och landstigning inom häcknings- och rastningstiden ska begränsas genom ordningsstadgan enligt 58 § naturvårdslagen. Utanför eventuella begränsningar i rörelsefriheten lämnas sådan landstigning som är nödvändig med tanke på yrkesfisket och säljakt. Likaså, om det i samband med utarbetandet av skötsel- och nyttjandeplanen med tanke på artskyddet identifieras ett behov av att begränsa fartygstrafikens hastigheter eller fartygstyper, ska beslut om detta fattas med iakttagande av sjötrafiklagen (782/2019).

Ö	Kommun
Lillgrynnan delvis statens	Korsnäs
Koberggrynnorna	Korsnäs
Brus, delvis statens	Korsnäs
Strömmingsgrynnan-Sandgrynnan	Malax
Strömmingsbådan, delvis statens	Malax
Medelbådan	Malax
Lågbådan	Malax
Skrakagrynnan	Malax
Häggrund+grynnorna	Malax
Ljusan	Malax
Skvättan	Malax
Hällgrund	Vörå
Pjuken	Vörå

Västra Norrskär	Korsholm
Östra Norrskär	Korsholm
Synnerstberget	Korsholm
Revet	Korsholm
Dynggrynnan	Korsholm
Fänriksberget	Korsholm
Fletan	Korsholm
Sandbanken	Korsholm
Norbergsfletan	Korsholm
Norrberget	Korsholm
Söderbrottet	Korsholm
Österbrottet	Korsholm

Tabell 5. Viktigaste häckningsskar för fåglar i Kvarkens naturskyddsområde.

4.11. Annat

Enligt 49 § 1 mom. 6 punkten i naturvårdslagen får det inom ett naturskyddsområde inte vidtas andra åtgärder som ogynnsamt påverkar områdets naturförhållanden, landskapet, bevarandet av arter eller syftet med inrättandet av området. Genom bestämmelsen förbjuds sådana åtgärder som inte ingår i de åtgärder som specificeras i paragrafen.

Däremot är det med stöd av 55 § 3 mom. tillåtet att utöva en sådan rätt som gäller ett naturskyddsområde i form av servitut, arrenderätt eller någon annan motsvarande rättighet som har stiftats innan fridlysningsbestämmelserna trädde i kraft. En sådan rätt kan dock lösas in till staten i enlighet med 114 §. Som det konstateras ovan gäller i området ett flertal hyresavtal som förblir i kraft, likaså vägbevis och motsvarande.

4.12. Målet för skötseln och användningen

Den viktigaste uppgiften för styrningen av skötseln och användningen av skyddsområdena är att trygga områdenas natur- och kulturvärden samt i möjligaste mån förbättra deras tillstånd. Detta primära mål är också ett ramvillkor för all användning av området.

Det viktigaste målet för skötseln och användningen av de områden som skyddas med stöd av naturvårdslagen är att bevara områdena i naturtillstånd så att ekosystemen utvecklas i enlighet med naturens egna processer och så att de störningar som människan orsakar är så små som möjligt. I största delen av Kvarkens naturskyddsområde är detta en tillräcklig åtgärd för att trygga skyddsvärdena. För att trygga skyddsvärdena behövs det vissa aktiva naturvårdsåtgärder i området, såsom förhindrande av fortplantning, upprätthållande av traditionella landskap, aktivt avlägsnande av främmande arter, såsom mårhund och mink, samt restaurering av marina naturtyper.

Kvarkens kulturarv, dvs. arkeologiska objekt och byggnadsarv, består av kulturarvsobjekt som utgörs av traditionell markanvändning, dvs. fiske, och statlig verksamhet. Syftet med värden är att bevara värdeobjektens skick och upprätthålla aktuell information. Målet är att bevara skydds- och bruksvärdena för kulturhistorisk fastighetsförmögenhet.

Ur kommunernas perspektiv de centrala målsättningarna för naturskyddsområdet är:

1. Biologisk mångfald: Stoppa förlusten av naturvärden och bevara samt skydda områdets unika biologiska mångfald.
2. Samarbete: Främja beslutsfattande om användningen av naturskyddsområdet, med hänsyn till lokalbefolkningen och samordna aktiviteter, samtidigt som skärgårdens och näringslivets livskraft säkerställs utan att äventyra skyddsvärdena.
3. Traditionella näringar och fritidsaktiviteter: Säkerställa yrkes- och fritidsfiske samt områdets centrala jakt på ett hållbart sätt.
4. Bland befolkningen uppmuntra och sporra till intresse och aktivitet att värna om skärgårdens byggnadsbestånd, konstruktioner och skötsel av flora och fauna.
5. Rekreationsanvändning: Främja och utveckla tillgänglighet i skärgården, möjligheter till vandring och utforskning av området samt företagsamhet.
6. Bevarande av kultur och miljö: Bevara skärgårdens värdefulla kulturarv, såsom nationellt viktiga RKY-objekt, nationellt värdefulla landskapsområden samt byggnader och vårdade samt betade miljöer i dessa kulturmiljöer.
7. Kvarkens världsarvsområde: Utöka samarbetet med världsarvsområdet och främja forskning och internationell kännedom om området.

4.13. Delegationen

Till stöd för beslutsfattandet om användningen av statens områden i Forststyrelsens besittning föreslås för att den lokala befolkningen ska kunna beaktas och samordningen av funktionerna främjas en delegation som Forststyrelsen sammankallar efter att ha hört berörda intressentgrupper. Den delegation som tillsätts har en direkt anknytning till de statsägda områdena.

Det föreslås inte att det exakta antalet delegationsmedlemmar preciseras och inte heller enskilda sammanslutningar eller myndigheter. I förordningen specificeras dock vilka intressegrupper som ska vara representerade i delegationen.

Delegationen ska ha till uppgift att vara en förbindelselänk mellan Forststyrelsen och de lokala aktörerna, delta i utarbetandet och uppdateringen av skötsel- och nyttjandeplanen för området, värna om området och för sin del främja skydd, forskning och utveckling av området som stöder de naturvärden som ligger till grund för naturskyddsområdet. Dessutom följs forskningen och uppföljningen i området upp. Delegationen har också till uppgift att lägga fram förslag till ändring av denna förordning, skötsel- och nyttjandeplanerna, ordningsstadga samt motsvarande anvisningar.

Om delegationen lägger fram ett initiativ till miljöministeriet om ändring av statsrådets förordning om området, ber miljöministeriet i enlighet med den normala lagberedningsprocessen om utlåtanden om de föreslagna ändringarna och motiveringarna till dem av alla centrala aktörer och allmänt Om delegationen lägger fram ett initiativ till miljöministeriet om ändring av statsrådets förordning om området, ber miljöministeriet i enlighet med den normala lagberedningsprocessen om utlåtanden om de föreslagna ändringarna och motiveringarna till dem av alla centrala aktörer och allmänt av alla intresserade parter via lausuntopalvelu.fi. Utifrån

remissvaren läggs ändringsförslagen fram för ministeriets ledning, som beslutar om hur ändringsförslaget ska föras till statsrådet. Statsrådet beslutar om ändring av förordningen.

Delegationen ska i sin verksamhet (även) sträva efter att trygga skärgårdens och näringslivets livskraft utan att äventyra områdets skyddsvärden.

Forststyrelsen ska sammankalla delegationen omedelbart när förordningen träder i kraft, eftersom behovet av delegationen är uppenbart när området inrättas och när skötsel- och nyttjandeplanen utarbetas samt om majoriteten av delegationen så önskar. Till en början är delegationen sannolikt mycket omfattande. I samband med utgången av varje fyraårig mandatperiod bör delegationen ha nytta av delegationens arbete och dess omfattning. Delegationen utarbetar tillsammans en godtagbar arbetsordning.

Den delegation som föreslås bli inrättad är viktig med tanke på den lokala acceptansen för inrättande av skyddsområden. I det arbete som föregick lagberedningen i Kvarkens naturskyddsområde och i förhandlingarna med aktörerna och intressegrupperna i området har det med tanke på godtagbarheten av inrättandet av skyddsområdet konstaterats viktigt med omfattande samarbete och lokala intressegruppers deltagande i skötseln och planeringen av det naturskyddsområde som ska inrättas, allokeringen av resurser samt uppföljningen av effekterna av skyddet och vid behov uppdateringen av verksamhetssätten eller innehållet i förordningen.

Samarbete anses vara särskilt nödvändigt i området på grund av konflikthistorien kring naturvården och Kvarkens särdrag. Den snabba landhöjningen i Kvarken är ett mycket betydande särdrag som hela tiden föranleder nya samordningsfrågor mellan mänsklig verksamhet och naturvård. En adaptiv förvaltning av skyddsområdet har också blivit en viktig fråga till exempel med tanke på fågelbeståndens utveckling, avlägsnandet av rovdjur som påverkar dem och jaktregleringens behov, men också med tanke på fortsatt användning av farleder, byggnader och konstruktioner i takt med att markhöjningen framskrider.

Vid sidan av förordningsarbetet arbetade en lokal bred förvaltningsgrupp där man identifierade behovet av att utvidga samarbetet till att gälla privata skyddsområden och hela världsarvsområdet, som i huvudsak överlappar skyddsområdet i fråga, samt också vård- och nyttjandeplanering, åtgärder och resursfördelning i fråga om betydligt större privata skyddsområden.

Som mål identifierades att skapa en gemensam förvaltning som omfattar världsarvsområdet och även de privata områden som hör till nätverket Natura 2000, strandskyddsområdet, skyddsområdet för Mickelsörarna, fågelskyddsområdena i skärgården, sälskyddsområdet samt de privata och allmänna vattenområden som gränsar till denna helhet, dock så att det juridiska ansvaret och uppdraget är separata. Till denna del har delegationen en samordnande uppgift.

Samförvaltningen ska utvecklas genom frivilliga lokala privaträttsliga samarbetsavtal där staten och kommunerna kan vara parter samt genom samordning av verksamheten med världsarvsförvaltningen och den rådgivande världsarvsdelegationen. Parterna i världsarvsdelegationen består i huvudsak av samma intressegrupper som ska delta i den delegation som avses i denna förordning.

Världsarvet omfattar också vattenområden som gränsar till naturskyddsområdet och som inte har skyddats genom lagstiftning. Till vissa delar har bestämmelser utfärdats i regionala och kommunala markanvändningsplaner och Naturabeslut. Med tanke på samordningen är det till fördel att den gemensamma förvaltningen omfattar ett större område än själva naturskyddsområdet. I det fortsatta arbetet utreds om den

gemensamma förvaltningen av Kvarkens skyddsområde kan slås samman med Kvarkens världsarvsdelegation.

En gemensam skötsel- och nyttjandeplan för hela regionen kan effektivisera användningen av planeringsresurserna och göra det möjligt för intressentgrupperna att delta i processerna på ett sätt som motiverar dem. Om vården och användningen kunde planeras för ett större och enhetligare område, skulle resultatet sannolikt också vara bättre med tanke på naturvården. Att utvidga samarbetet till både privata och statliga skyddsområden gör det möjligt att utvidga resurskällorna. En annan fördel är fördelarna med att samordna forskningen och uppföljningen.

5. Förslagets administrativa och ekonomiska konsekvenser

Alla fastigheter och vattenområden som ingår i det naturskyddsområde som inrättas i Kvarken ägs av staten och Forststyrelsens naturtjänster förvaltas och sköts, och inrättandet av skyddsområdet medför inga särskilda administrativa konsekvenser. Funktionell regionenhet är Forststyrelsens naturtjänster vid kusten.

Inrättandet av nya naturskyddsområden medför både kostnader av investeringskaraktär och årliga kostnader för förvaltning och skötsel av områdena. Kostnader av engångsnatur är lantmäterikostnader på cirka 100 000 euro och kostnader på cirka 120 000 euro för utarbetande av skötsel- och nyttjandeplaner för området. Skötsel- och nyttjandeplanen ska utarbetas samtidigt för hela Kvarkens Naturaområde, dvs. både för det statliga naturskyddsområde som ska inrättas och för de privata naturskyddsområden som tidigare inrättats. Enligt 57 § 2 mom. i naturvårdslagen bereder och godkänner Forststyrelsen en skötsel- och nyttjandeplan för ett statligt naturskyddsområde. Vid beredningen ska Forststyrelsen säkerställa tillräcklig växelverkan med olika användargrupper inom området. I fråga om privata naturskyddsområden godkänns skötsel- och nyttjandeplanen av närings-, trafik- och miljöcentralen med stöd av 3 mom. i den paragrafen. En förutsättning är att markägaren för egen del godkänner skötsel- och nyttjandeplanen.

Underhållsskulden för kulturhistoriskt värdefulla byggnader inom det skyddsområde som ska inrättas i Kvarken (Fäliskär och Västra Norrskär) förutsätter en årlig finansiering på 115 000 euro för skötseln av objekten under de kommande 10 åren. I investeringskostnaderna ingår dessutom rivningskostnader för vissa byggnader som inte lämpar sig för användning samt kostnader för iståndsättning och byggande av servicestrukturer i området, såsom till exempel lägerbasen i Sommarö, hamnar, stigar, eldplatser och andra servicestrukturer i skyddsobjekten. Investeringskostnaderna uppgår sammanlagt till cirka två miljoner euro.

Årliga kostnader föränleds bl.a. av skötseln av servicestrukturerna, vägledningen samt uppföljningen och övervakningen av naturen och användningen av områdena. Dessa kostnader beräknas uppgå till cirka 120 000 euro per år. Investerings- och årliga underhållskostnader omfattar inte administrativa kostnader. Kostnaderna täcks inom ramen för de anslag som godkänts i rambeslutet för statsfinanserna.

För kostnaderna för den delegation som ska inrättas ska det reserveras ett årligt anslag på cirka 150 000 euro för samordnarens lönekostnader och för projektet för utveckling av skyddsområdet. Av ovannämnda summa ska 50 000 euro användas för att stärka finansieringen av Världsarvet i Kvarken rf. Kvarkens världsarv rf är en förening som Forststyrelsen grundade 2012 tillsammans med alla världsarvskommuner och som samordnar statens och kommunernas finansiering m.m. för gemensam kundservice, utbildning och utvecklingsåtgärder. Föreningen svarar för utställningen vid Världsarvsporten vid Replots bro och i praktiken ansvarar föreningen också i stor utsträckning för naturområdets projektverksamhet. Genom att rikta en del av

finansieringen till en förening som drivs av Forststyrelsen och kommunerna i regionen kan man på ett kostnadseffektivt sätt utnyttja befintlig projektkompetens och söka finansiering från olika källor. Inom föreningen bör man också utreda hur privata aktörer kan stödja den verksamhet som bedrivs för regionen ekonomiskt, t.ex. genom en stiftelse.

Ändringarna i de avtal om jaktarrende som gäller områdena så att de motsvarar förordningen medför smärre administrativa åtgärder vid Forststyrelsen. Man kan förbereda sig på dessa vid de avtalsförhandlingar som förs under det pågående jaktåret, och därför behöver en övergångsperiod inte skrivas in i förordningen.

6. Ikraftträdande

Förordningen avses träda i kraft xx.xx.20xx.

UTKAST

Statsrådets förordning

om Kvarkens naturskyddsområde

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 46 och 52 § i naturvårdslagen (9/2023):

1 §

Naturskyddsområdets syfte

För att värna och skydda den föränderliga och unika skärgården i Kvarken med sin snabba landhöjning, sina submarina och terrestra naturtyper med dess arter, särskilt dess fågelarter och deras livsmiljöer, samt dess kulturlandskap som präglas av skärgårdskultur, samt för att trygga kontinuiteten i den traditionella naturresursanvändningen inrättas ett naturskyddsområde för Kvarken enligt 46 § i naturvårdslagen (9/2023).

2 §

Läge och gränser

Kvarkens naturskyddsområde omfattar cirka 64589 hektar statsägda områden i Korsnäs, Malax, Korsholms och Vörå kommuner samt i Nykarleby och Vasa städer. Gränserna för de områden som hör till naturskyddsområdet har märkts ut med en röd linje, statens allmänna vattenområden har märkts ut med ljusblå färg och statens privata vattenområden med mörkblå färg på kartorna i bilagorna 1-n till denna förordning.

3 §

Fridlysningsbestämmelser

Bestämmelser om verksamhet som är förbjuden i Kvarkens naturskyddsområde finns i 49 § i naturvårdslagen och bestämmelser om undantag från fridlysningsbestämmelserna i 50 och 51 § i den lagen.

I Kvarkens naturskyddsområde får det uppföras byggnader i enlighet med en plan med rättsverkningar på områden som märkts ut som fiskebyar samt på andra byggplatser.

I Kvarkens naturskyddsområde är det tillåtet att restaurera och sätta i stånd befintliga byggnader, hamnanläggningar och andra konstruktioner med beaktande av områdets kulturhistoriska värde. En byggnad som förstörs på grund av eldsvåda eller av någon annan orsak får ersättas med en motsvarande ny byggnad för att värna om kulturhistoriskt landskapsvärde.

I Kvarkens naturskyddsområde är det tillåtet att det tillåtet att hålla betande får och andra betesdjur i området för att skydda skärgårdsnaturen och skärgårdskulturen, trygga de traditionella naturanvändningsmetoderna i anslutning till dem och bevara den levande skärgården.

Inom Kvarkens naturskyddsområde är det tillåtet att trots vad som föreskrivs i 49 § 1 mom. 1 punkten i naturvårdslagen

- 1) anlägga en väg mellan ön Björkö och byn Vistan i Korsholms kommun samt mellan Sävmarvägen och Långbådaudden i Korsnäs kommun
- 2) bygga en brygga på en plats som godkänts av Forststyrelsen, om detta är nödvändigt med tanke på trafikförbindelserna till fastigheten inom naturskyddsområdet
- 3) underhålla och iståndsätta diken för nödvändiga torrlägningsbehov som avser områden utanför naturskyddsområdet.

Inom Kvarkens naturskyddsområde är det tillåtet att trots vad som föreskrivs i 49 § 1 mom. 2 punkten i naturvårdslagen genom muddring upprätthålla djupet i vedertagna båtfarleder och hamnar samt muddra en djupfarled till Bredskärets hamn i Södra Vallgrund by i Korsholms kommun.

Inom Kvarkens naturskyddsområde är det tillåtet att utveckla försvarets verksamhetsförutsättningar samt att inom vattenområdet bedriva försvarets övnings- och utbildningsverksamhet.

Inom Kvarkens naturskyddsområde är det tillåtet att trots vad som föreskrivs i 49 § 1 mom. 4 punkten i naturvårdslagen

- 1) jaga älg, skogshare, rådjur, kanadensisk bäver, grävling, fälthare, vitsvanshjort och vildsvin i enlighet med jaktlagen (615/1993), med undantag av Söderskatanområde (bifogad karta x) i Vörå kommun och

Sommaröområde (bifogad karta y) i Korsholms kommun, där drivning av hjortdjur och vildsvin är tillåten i samband med jakt,

- 2) jaga fasan, gräsand, kanadagås, grågås, kricka och knipa i enlighet med jaktlagen med undantag av de områden som avses i 1 punkten,
- 3) jaga gråsäl och östersjövikare i de allmänna vattenområden som ingår i naturskyddsområdet i enlighet med 7 och 10 § i jaktlagen och i statens enskilda vattenområden i Norrskär och Storskär i enlighet med 10 § i jaktlagen,
- 4) i enlighet med 50 § 3 mom. i naturvårdslagen fånga och döda mink och mårhund med iakttagande av 7 kap. i jaktlagen,
- 5) jaga räv, hermelin och skogsmård med undantag av tiden 15.4.–15.8. i yttre skärgården och 15.4.–1.8. annanstans och med iakttagande av 7 kap. i jaktlagen.

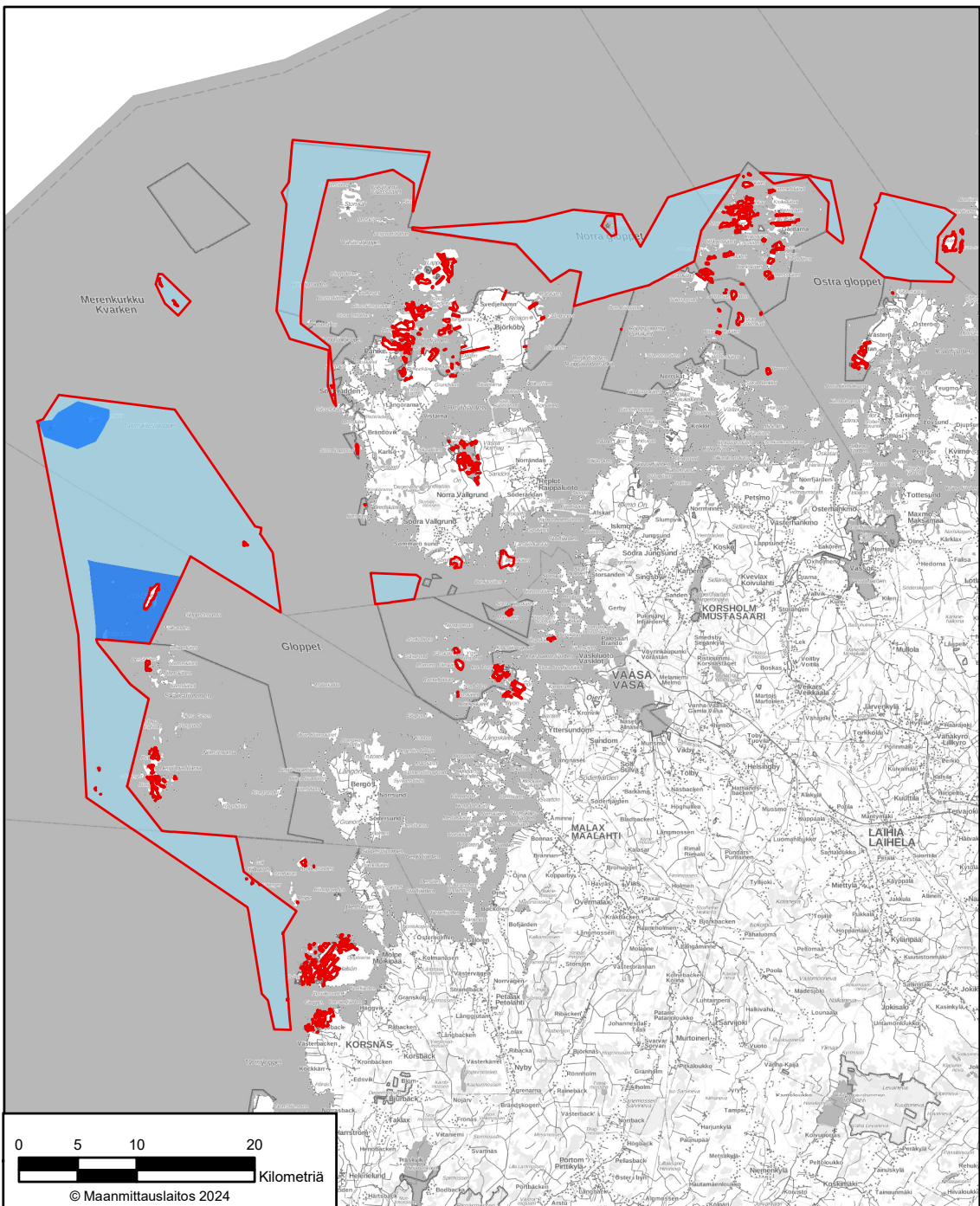
Inom Kvarkens naturskyddsområde är det tillåtet enligt jaktlagstiftningen att döda kråka och att döda sådana gråtrutsindivider som medför betydande olägenhet för andra fågelarter samt med tillstånd av Forststyrelsen vidta åtgärder för reglering av beståndet av skarv.

4 §

Delegation

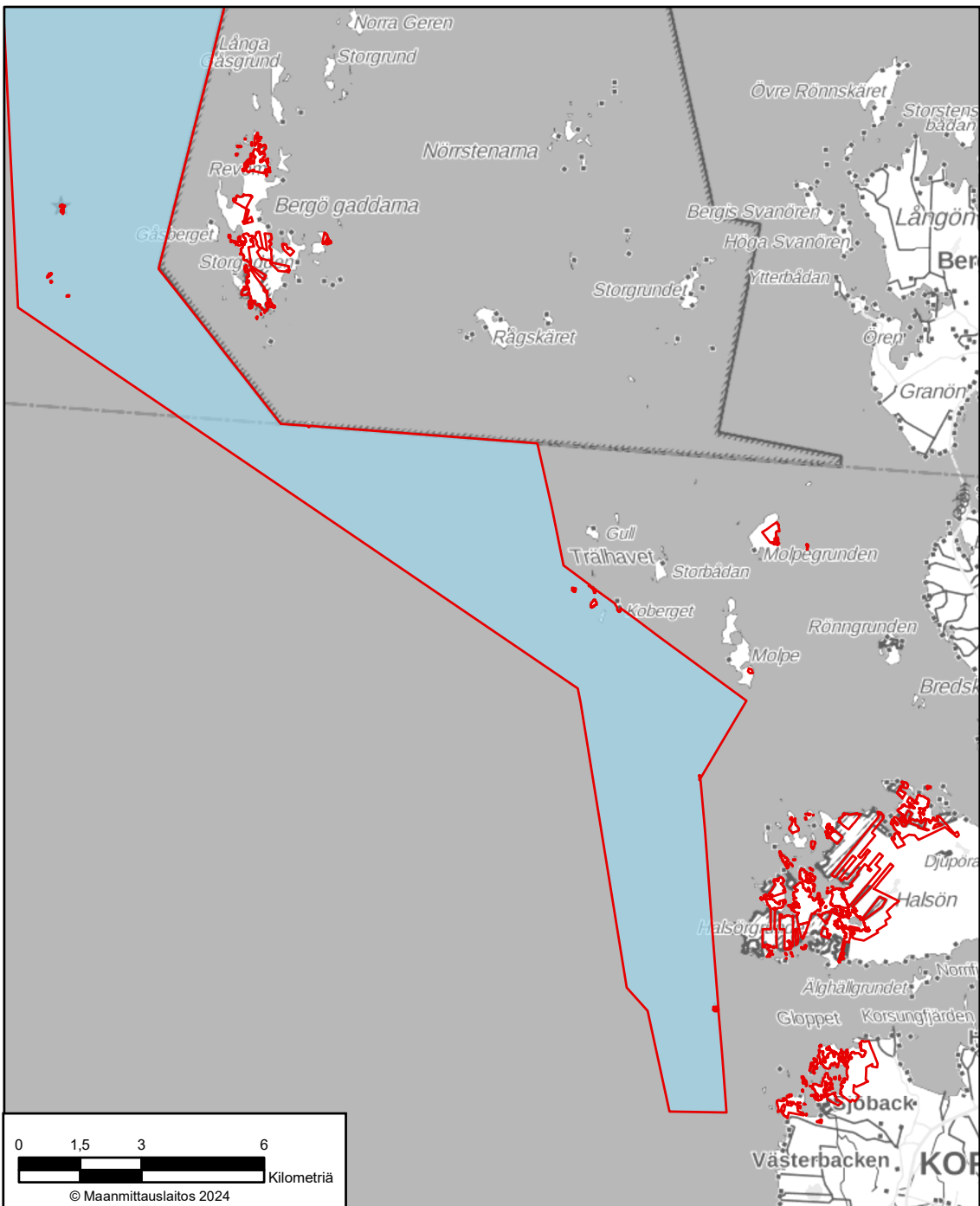
För att bistå Forststyrelsen i frågor som gäller skötseln och användningen av Kvarkens naturskyddsområde kan det tillsättas en delegation för fyra år i sänder. Forststyrelsen utnämner till delegationen en tillräcklig representation från de centrala statliga och kommunala myndigheter, forskningsinstitut och organisationer som påverkar användningen och skyddet av området samt företrädare för näringsidkare, jägare, fiskare, invånare samt rekreation och fritid. Delegationen deltar i utarbetandet och uppdateringen av skötsel- och användningsplanen för området, stöder genomförandet av planen, främjar för sin del forsknings- och utvecklingsprojekt som gäller området och följer forskningen om området. Delegationen gör vid behov framställningar om ändring av bestämmelserna, speciellt om jakt, fiske, byggnader och båtfarleder, i denna förordning och om uppdatering av skötsel- och användningsplanen, ordningsstadgan och andra motsvarande anvisningar. Forststyrelsen och miljöministeriet är sakkunnigledamöter i delegationen.

Denna förordning träder i kraft den 20.....

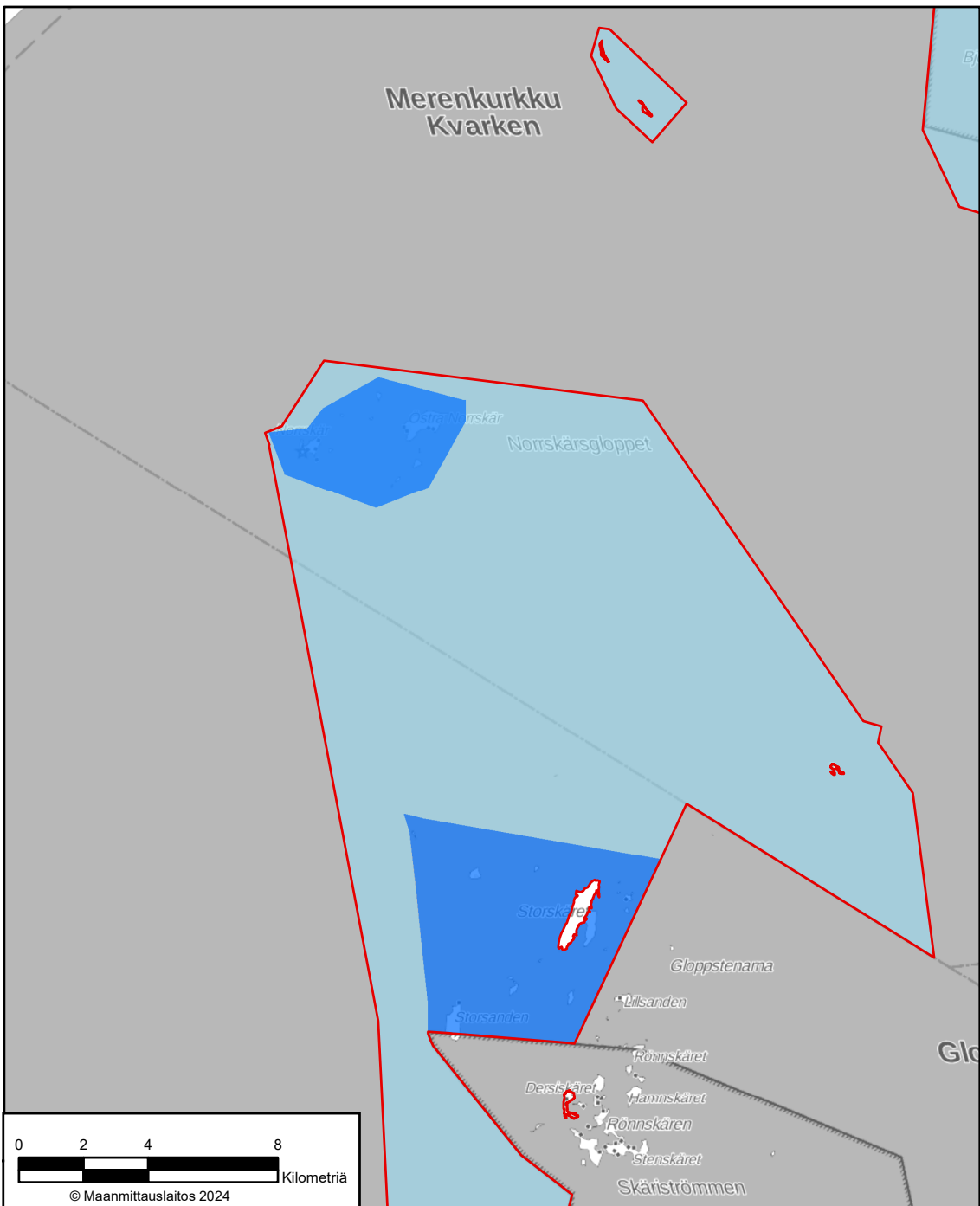
BILAGA xx KVARKENS NATURSKYDDSSOMRÅDE
Korsnäs, Malax, Korsholm, Nykarleby, Vasa, Vörå

- Statens allmänna vattenområde
- Statens enskilda vattenområde

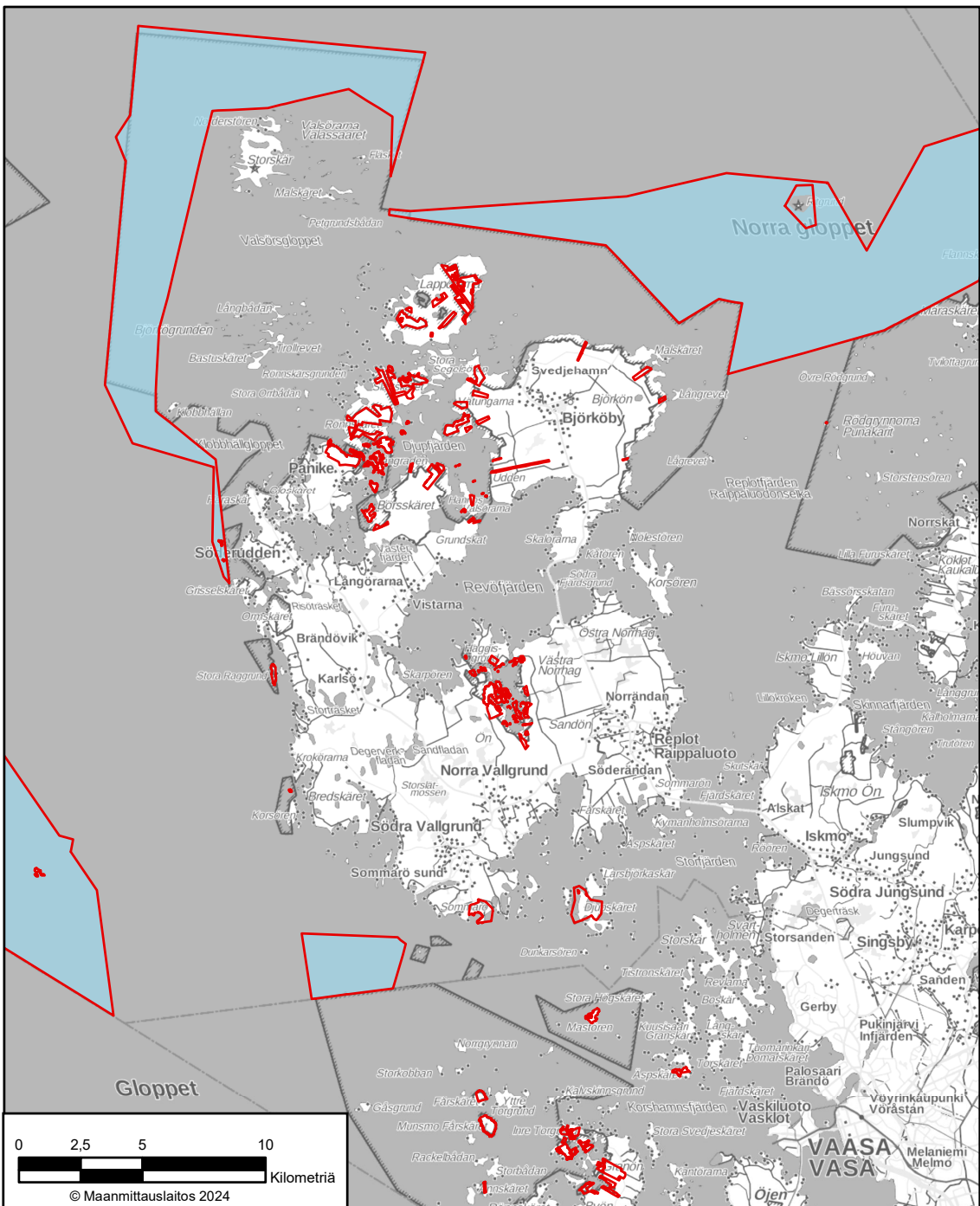
BILAGA xx KVARKENS NATURSKYDDSSOMRÅDE
 Korsnäs, Malax, Korsholm, Nykarleby, Vasa, Vörå

- Statens allmänna vattenområde
- Statens enskilda vattenområde

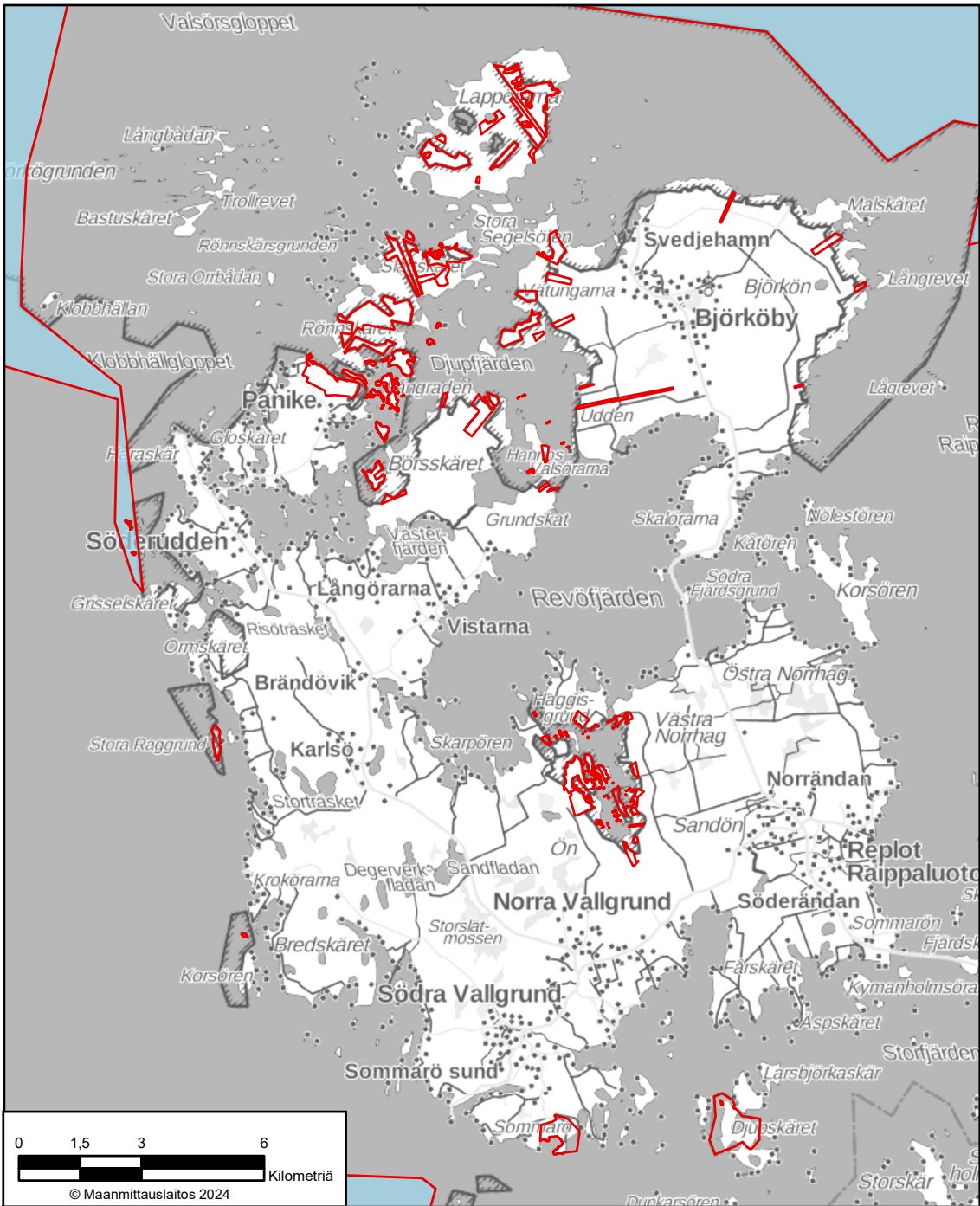
BILAGA xx KVARKENS NATURSKYDSSOMRÅDE
 Korsnäs, Malax, Korsholm, Nykarleby, Vasa, Vörå

- Statens allmänna vattenområde
- Statens enskilda vattenområde

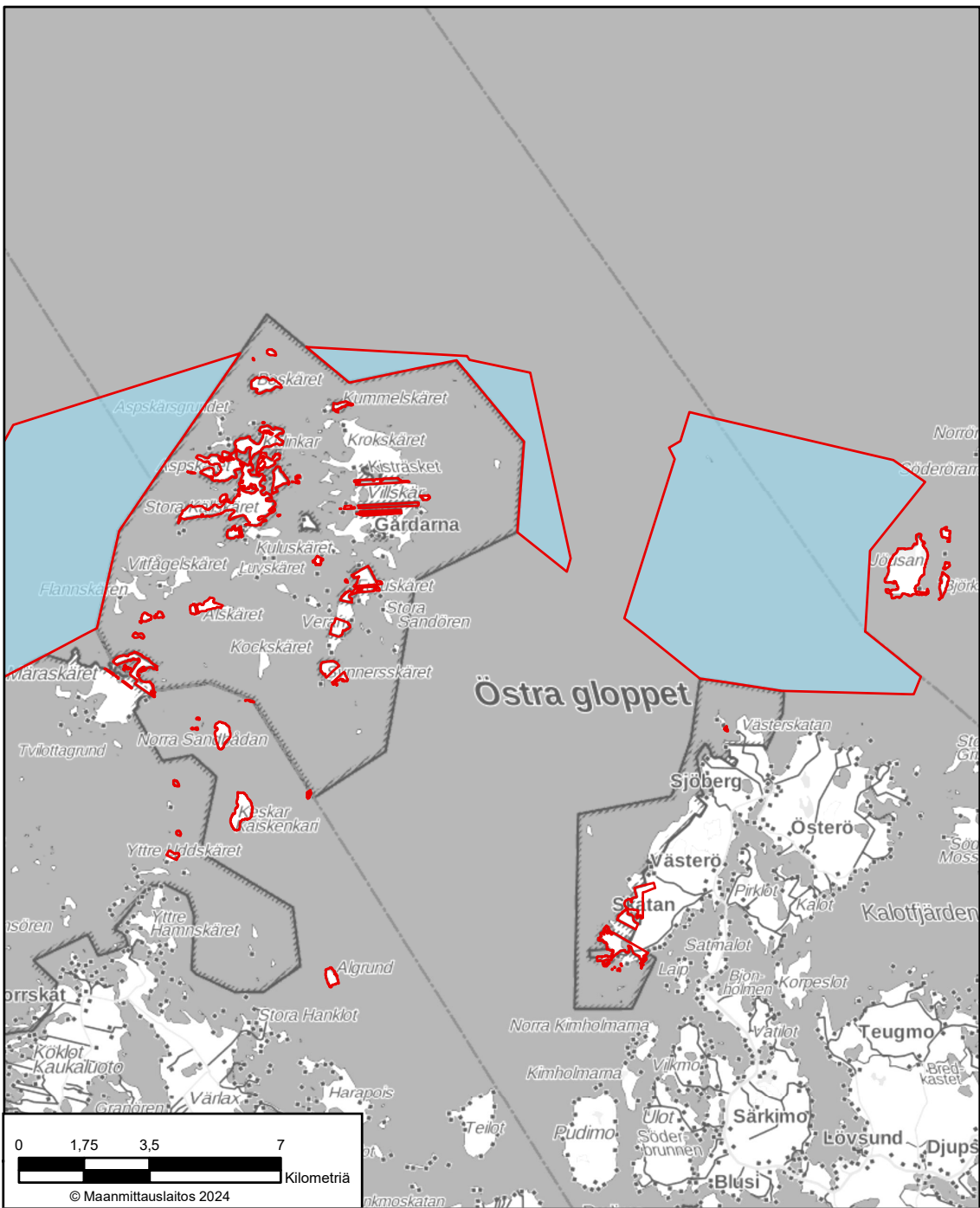
BILAGA xx KVARKENS NATURSKYDDSSOMRÅDE
 Korsnäs, Malax, Korsholm, Nykarleby, Vasa, Vörå

- Statens almäna vattenområde
- Statens enskilda vattenområde

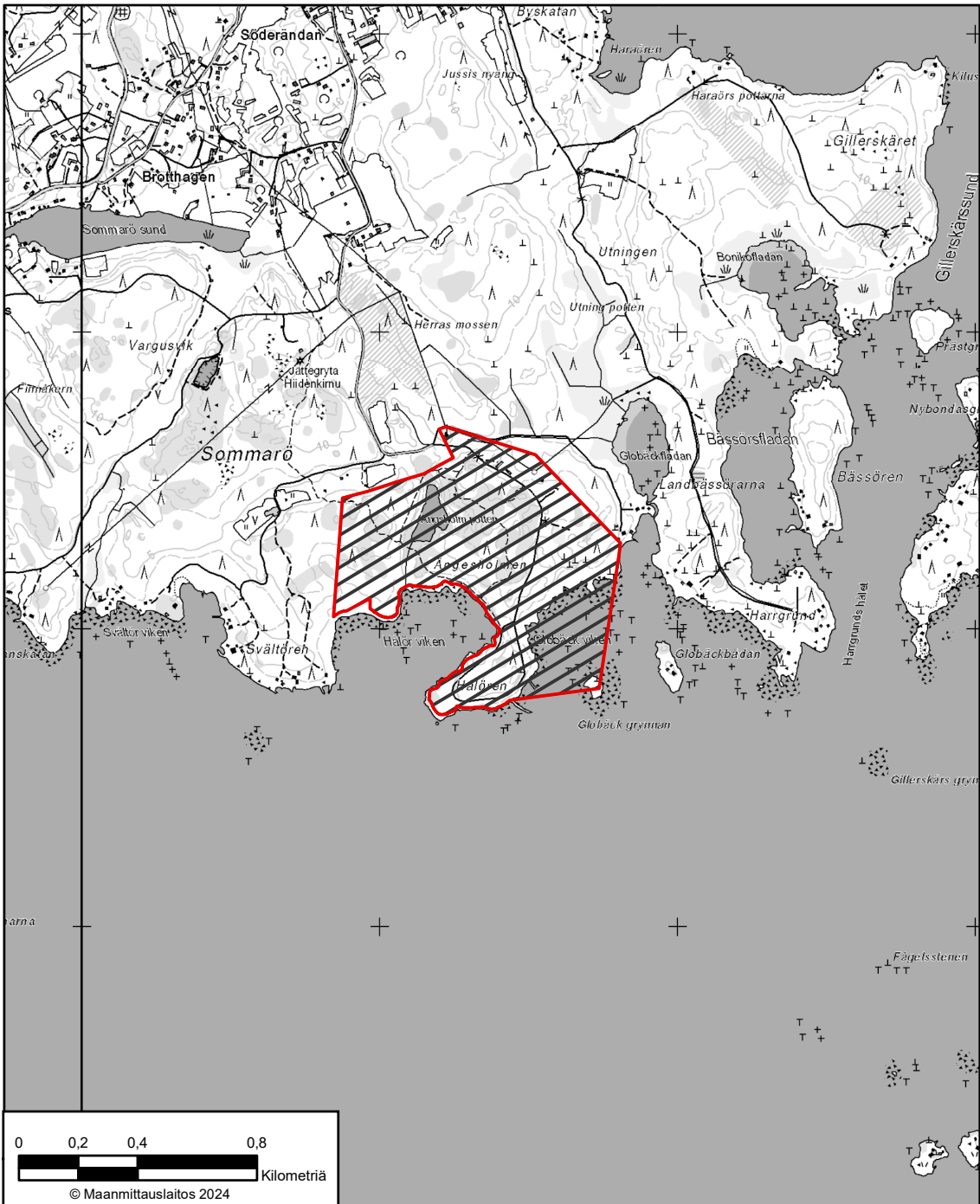
BILAGA xx KVARKEN'S NATURSKYDD SOMRÅDE
 Korsnäs, Malax, Korsholm, Nykarleby, Vasa, Vörå

- Statens allmänna vattenområde
- Statens enskilda vattenområde

BILAGA xx KVARKENS NATURSKYDDSSOMRÅDE
Korsnäs, Malax, Korsholm, Nykarleby, Vasa, Vörå

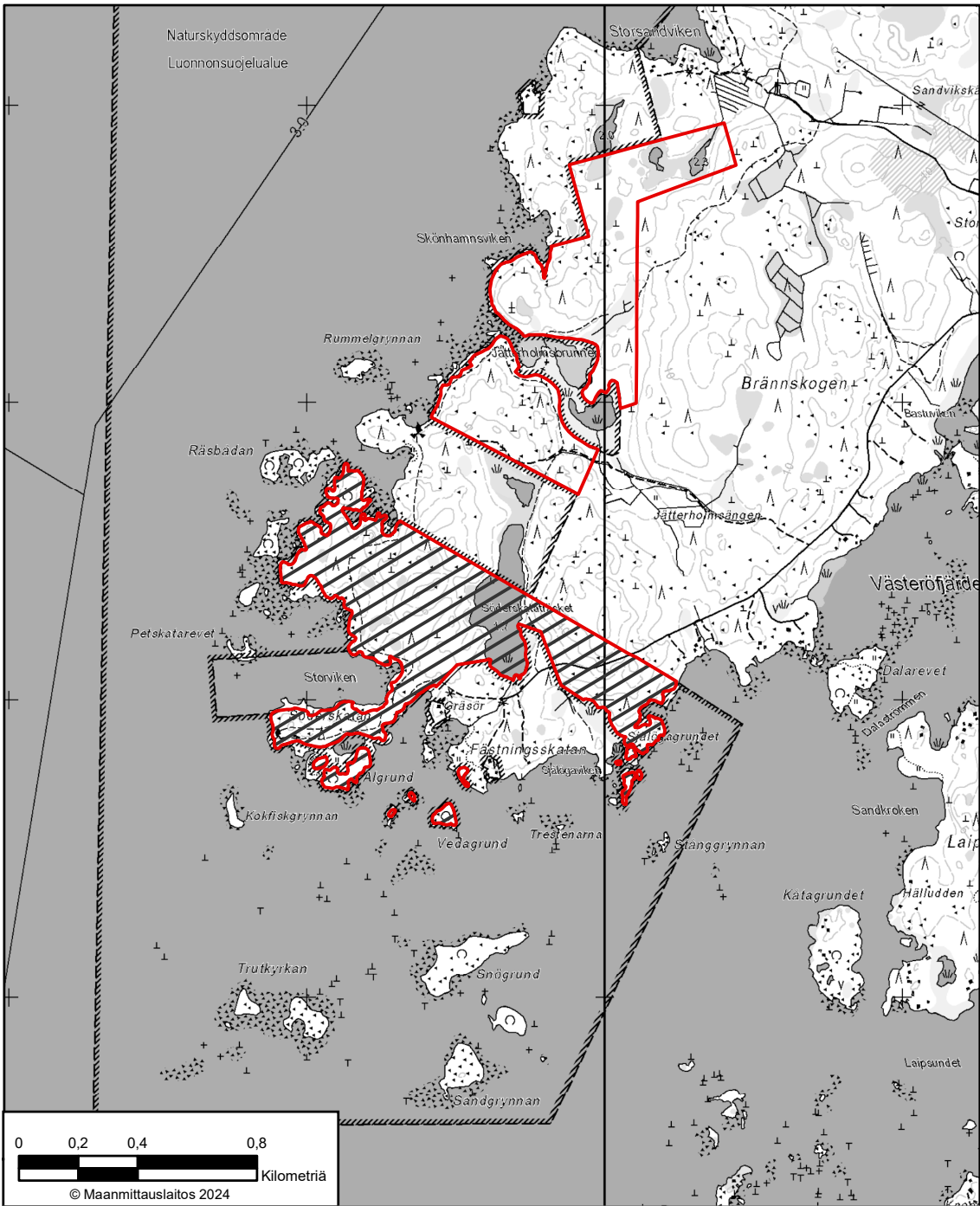
- Statens almäna vattenområde
- Statens enskilda vattenområde

BILAGA xx KVARKEN'S NATURSKYDDSSOMRÅDE
 Korsholm, Sommarö

Tillåtet att driva hjortdjur och vildsvin i samband med jakt enligt förordningens 3 § 8 mom. 1 punkt

BILAGA xx KVARKENS NATURSKYDDSSOMRÅDE
Vörå, Söderskatan

Tillåtet att driva hjortdjur och vildsvin i samband med jakt enligt förordningens 3 § 8 mom. 1 punkt